



ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Аудитын нэр: "Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын үйл ажиллагаа, үр дүн" гүйцэтгэлийн аудит

ХӨА-2018/03/-ГА



"Шинэ-Идэр Дулаан-Эрдэнэт" ХХК-ийн зуухны барилга нь ажилтнуудын ажиллах нөхцөл, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангахгүй байна.



Их-Уул дулаан ХХК-нд Мон-Ажнай ХХК-аас нийлүүлсэн нүүрс



"Тариалан НАҮТ" ХХК-ийн 2014 онд тавьсан зуух нь хугацаанаасаа өмнө ашиглах боломжгүй болсон байна.

*Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын
2018 оны 06 дугаар тушаал, аймгийн
ИТХ-аас ирүүлсэн саналыг үндэслэн
гүйцэтгэсэн гүйцэтгэлийн аудитын
тайлан*

**Сумдад үйл ажиллагаа явуулж
буй уурын зуухнуудын
зардлыг бууруулах
боломжтой байна.**

**Хөвсгөл аймаг
Мөрөн сум 2018**



Тайланг бэлтгэсэн:

**Хөвсгөл аймаг дахь
Төрийн Аудитын газар**

ХӨА-2018/03/-ГА

Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн
аудитын газрын дарга бөгөөд
тэргүүлэх аудитор

О.Ганболд

Аудитын менежер

Г.Эрдэнэчимэг

Ахлах аудитор

Л.Энх-Амгалан

Аудитор

Э.Бат-Эрдэнэ

2018 оны 05 дугаар сар

**Уг тайланг УАГ-ын цахим
хуудаснаас үзнэ үү.**

www.audit.mn

Аудитын тайлан, дүгнэлттэй
холбоотой асуудлаар
70384043 дугаарын утас,
70383793 дугаарын факсаар
харилцана уу?

ХАЯГ: (Хөвсгөл аймгийн
ЗДТГ-ын А байр 3 давхарт)

АГУУЛГА

- ❖ Товчилсон үгийн жагсаалт 3
- ❖ Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, арга зүй, стандартын талаарх мэдээлэл 4
- ❖ Тайлангийн хураангуй 6

Ерөнхий зүйл

БҮЛЭГ-1. Компаниудыг чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, зорилгод нийцүүлэн зохион байгуулаагүй байна. 5

1.1. Компанийн удирдлагыг аймагт төвлөрүүлэхэд орон нутгийн удирдлагын саналыг харгалзаагүй байна. 5-7

1.2. Харилцагч байгууллагатай байгуулсан гэрээний үүргээ хэрэгжүүлэн ажилласан байна. 8-9

БҮЛЭГ-2. Компаниудын үр ашгийг дээшлүүлэх боломжтой байна. 9

2.1. Бизнес төлөвлөгөөг өмнөх оны гүйцэтгэл, жилийн дундуур хийсэн өөрчлөлтийг шинжлэн, хянахгүй баталж байна. 9-12

2.2 Үйлдвэрлэлийн зардлыг бууруулах боломж орон нутагт байна. 12-15

2.3 ТБОНӨХБАУХА тухай болон Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байна. 17-18

Дүгнэлт..... 19

Зөвлөмж..... 20-21

Холбогдох байгууллагаас ирүүлсэн санал
Хавсралт
Зөрчлийн жагсаалт.....
Тэргүүлэх аудиторовын тушаал



ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОРЫН ТУШААЛ

2018 оны 06 сарын 04 өдөр

Дугаар А/06

Мөрөн сум

Аудитын тайлан баталгаажуулах тухай

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2018 оны А/06 дугаар тушаал, 2017 оны А/188 дугаар тушаалын тавдугаар хавсралтын 2.4 дэх заалт, 2016 оны А/92 дугаар тушаалаар баталсан “Гүйцэтгэлийн аудитын журам”-ын 12.40 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Тэргүүлэх аудиторын баталсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу “Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын үйл ажиллагаа, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланг баталсугай.
2. Аудитын тайланг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, аймгийн Засаг дарга, сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гүйцэтгэх захиралуудад тус тус хүргүүлсүгэй.
3. Аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаж үр дүнг 2018 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор багтаан Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга (Л.Төмөрбаатар), сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга (Н.Шинэбаяр), “Их-Уул дулаан” ХХК-ийн, “Тосон-Илч” ХХК-ийн, “Түнэл-Илч” ХХК-ийн, “Галт дулаан” ХХК-ийн, “Тэсийн-Илч” ХХК-ийн, “Тариалан НАУТ” ХХК-ийн, “Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал нарт зөвлөсүгэй.
4. Гүйцэтгэлийн аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аудитын хэлтсийн дарга бөгөөд аудитын менежер (Г.Эрдэнэчимэг), ахлах аудитор (Л.Энх-Амгалан) нарт даалгасугай.

ДАРГА БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР



О.ГАНБОЛД

Товчилсон үгийн жагсаалт

Товчилсон үг	Тайлбар
АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
ТБОНӨХБАҮХАТ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ГАГ	Гүйцэтгэлийн аудитын газар
ХөААГ	Хөвсгөл аймгийн аудитын газар
ГА	Гүйцэтгэлийн аудит
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ХАА	Худалдан авах ажиллагаа
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс
ОНӨГ	Орон нутгийн өмчийн газар
ИНХ	Иргэдийн нийтийн хурал
ТАХ	Төсөл, арга хэмжээ
ББӨ	Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг
БО	Борлуулалтын орлого
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл

Хүснэгтийн тайлбар

Хүснэгт	Тайлбар
Хүснэгт-1	Компаниудын барилга, шугам сүлжээ, зуухны мэдээлэл
Хүснэгт-2	2017 оны бизнес төлөвлөгөө, гүйцэтгэл
Хүснэгт-3	Орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн үйл ажиллагааны бус орлогуудын жагсаалт
Хүснэгт-4	Компаниудын орлого, зардал, үр ашгийн үзүүлэлт
Хүснэгт-5	Нүүрс, тээврийн хөлс, цалингийн судалгаа
Хүснэгт-6	Нүүрс тээвэрлэсэн зай
Хүснэгт-7	Үр ашгийн үзүүлэлт
Хүснэгт-8	Нүүрс зарцуулалт
Хүснэгт-9	ТУЗ-ийн зардлын төсөв
Хүснэгт-10	Хөдөлмөр хамгааллын хувцасны үнийн жагсаалт
Хүснэгт-11	Шилэн дансны мэдээлэл
Хүснэгт-12	Тэсийн-Илч” ХХК-ийн нэг сарын орлого, зардлын тооцоо

1. Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх:

Аудитыг Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2018 оны 06 дугаар тушаал, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторт Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газраас 2018 онд нийлүүлэх бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээний төлөвлөгөө, аймгийн ИТХ-аас ирүүлсэн саналыг үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулиар тодорхойлсон Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд хийв.

2. Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандартын талаарх мэдээлэл

“Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын 2016, 2017 оны үйл ажиллагаа, үр дүнд аудит хийж дүгнэлт өгч, дүн дүгнэлтэд үндэслэн зөвлөмж боловсруулан холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулах, үр дүнг олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт оршино.

Уг зорилтыг хангахын тулд аудитыг дараах чиглэлээр гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- ❖ *Компанийн удирдлага, зохион байгуулалт, бодлого, чиг үүрэг үр нөлөөтэй эсэх*
- ❖ *Компаниудын үйл ажиллагаа үр ашигтай эсэх*

Аудитаар сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Тариалан НАҮТ” ХХК, “Их-Уул дулаан” ХХК, “Тосон-Илч” ХХК, “Түнэл-Илч” ХХК, “Галт Дулаан” ХХК, “Тэсийн –Илч” ХХК, “Шинэ-Идэр Дулаан-Эрдэнэт” ХХК-ийн 2016, 2017 оны үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайлан, худалдан авах ажиллагааны тайлан, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн тайлан, компаниудын ТУЗ-ийн үйл ажиллагааг болон бусад холбогдох бичгүүдийг хамруулсан.

3. Аудитын арга зүй

Аудитыг гүйцэтгэхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт 300, 3000, 3100, Төрийн аудитын тухай хууль, гүйцэтгэлийн болон санхүүгийн аудитын арга зүйг ашиглан Тосонцэнгэл, Тариалан, Их-уул, Цэцэрлэг,Түнэл, Цагаан-Уул, Шинэ-Идэр сумын удирдлага, уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дарга, гишүүд, гүйцэтгэх удирдлага, инженер техникийн ажилтан, холбогдох албан тушаалтантай хэлэлцүүлэг, ярилцлага хийх, асуулга, судалгаа тодруулга авах, хэрэгжүүлэгч байгууллагын тайлан, баримт материалд тулгуурлан баталгаажуулалт, дүн шинжилгээ хийв.

Аудитаар техник, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдал, зуух болон дулааны сүлжээний горимыг боловсруулсан эсэхийг хянаагүй болно.

4. Шалгуур үзүүлэлтүүд

Аудитын зорилттой холбоотой дараах хууль тогтоомж, дүрэм, журам, зааврыг шалгуур болгон ашигласан. Үүнд:

- Төрийн аудитын тухай хууль
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
- ТБОНӨХБАҮХАТ хууль
- Компаний тухай хууль
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль
- Төсвийн тухай хууль
- Шилэн дансны тухай хууль
- Бусад хууль, эрхийн актууд

5. Аудитын бүрэлдэхүүн

Аудитыг Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд тэргүүлэх аудитор О.Ганболд удирдаж, үе шатны болон явцын хяналтыг аудитын менежер Г.Эрдэнэчимэг хэрэгжүүлж, ахлах аудитор Л.Энх-амгалан, аудитор Э.Бат-Эрдэнэ нар 2018 оны 4 дүгээр сарын 05-наас 2018 оны 05 дугаар сарын 30-ны хооронд гүйцэтгэв.

6. Аудитын тайлангийн бүтэц, түүнд тусгагдах мэдээлэл, хэлэлцүүлэх журам

Аудитын тайлан нь аудитын зорилтууд, хамрах хүрээ, арга зүй, тайлангийн хураангуй, аудитын дүн, дүгнэлт, зөвлөмж, холбогдох байгууллагын санал, түүнд хийсэн тайлбар, хавсралт гэсэн агуулгаар үндсэн зорилтын дагуу бичигдсэн.

7. Үндсэн мэдээлэл

Хөвсгөл аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 дугаар сарын 27-ны 98-104 дүгээр тогтоолуудаар сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй ОНӨААТҮГ-ыг “Тосон илч” ХХК, “Их-Уул дулаан” ХХК, “Тэсийн илч” ХХК, Галт дулаан” ХХК, “Түнэл илч” ХХК, “Эрдэнэт дулаан” ХХК, “Тариалан НАҮГ ХХК” болгон өөрчилсөн байна. Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 дугаар сарын 27-ны 98-104 дүгээр тогтоолуудаар ХХК-ийн “Дүрэм” баталсан байна.

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа ХХК-иуд /Цаашид компаниуд гэх/-ын **2016 онд** мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 132,0 сая, авлага 95,0 сая, өглөг 63,0 сая, алдагдал 118,0 сая төгрөг, **2017 онд** мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 284,4 сая, авлага 77,0 сая, өглөг 40,4 сая, ашиг 33,9 сая төгрөг байна.

Компаниудын барилга, шугам сүлжээ, зуухны мэдээллийг харуулав. Хүснэгт-1

№	ХХК-ийн нэр	Барилга ашиглалтад орсон огноо	Шугам сүлжээ-ний урт	Зуухны марк, тоо, үнэ / сая төгрөгөөр				
				Ашиглалт ад орсон огноо	Марк	Хэрэгцээт хүчин чадал	Баланс ын үнэ	Үлдэх өртөг
1	Тэсийн-Илч ХХК	1975 он	2922 м	2007	MDZ-0.5	0,7 Гкал/ц	Данснаас хассан боловч ашиглаж байна.	
				2016	KBp-1		35,0	

				2016	КВр-0,8		35,0	бүртгэ эгүй
2	“Галт дулаан” ХХК	1971 он	623 м	2005	ДТХ-07-100	1,24 Гкал/ц	22,3	0
				2010	MDZ		144,0	0
				2012	НР-18-54		11,0	1,4
				2013	ВИЗУ-100		12,8	12,7
3	“Түнэл-Илч” ХХК	1987 он	1040 м	2006	АНДИ-1,8	0,4 Гкал/ц	20,0	10,5
				2012	БЗИУ-100		30,2	16,3
				2016	КВр-0,8		29,0	26,5
4	“Тосон-Илч” ХХК	1975 он	2263 м	2007	АНДИ-20	0,67 Гкал/ц	13,1	Барил гын хамт
				2009	НРЖ-60		9,7	1,0
				2015	НРЖ-85		21,1	16,2
5	Тарилан НАУТ ХХК	1972 он	2840 м	2011	ВИЗУ-100-2Ш	1,2 Г/кал/ц	50,0	18,7
				2014	ВИЗУ-100-2Ш		36,0	25,5
				2017	КВр-1		30,2	30,2
				2017	КВр-0,8		30,2	30,2
6	Их-уул дулаан ХХК	1961 он	2500 м	2014	Усан халаалтын тогоо-2ш	0,92Гка л/ц	84,6	67,4
				2007	АНДИ-20		47,0	25,7
				2009	КВ-06		121,1	71,9
				2017	ВИЗУ-100		ТУЗ шилжүүлж өгсөн	
7	Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт ХХК	1981 он	3200м	2011	ВИЗУ-100-2ш	0,71Гка л/ц	28,0	16,0

**Бүлэг 1: Компаниудыг чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, зорилгод
нийцүүлэн зохион байгуулаагүй байна.**

**1.1 Компанийн удирдлагыг аймагт төвлөрүүлэхэд орон нутгийн удирдлагын
саналыг харгалзаагүй байна.**

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудын дүрмийг аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдрийн 98-104 дүгээр тогтоолуудаар баталсан.

Компанийн дүрмийн 1.5¹-д дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэх, түгээх борлуулах, үндсэн үйл ажиллагаанаас гадна, хүн амын ундны цэвэр усаар хангах, бохир ус зайлуулах ажиллагааг тухайн сумын ЗДТГ-тай байгуулсан гэрээний дагуу гүйцэтгэхээр заасан байна.

¹ “Компани нь дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэх, түгээх борлуулах, үндсэн үйл ажиллагаанаас гадна, хүн амын ундны цэвэр усаар хангах, бохир ус зайлуулах ажиллагааг тухайн сумын засаг даргын тамгын газартай байгуулсан гэрээний дагуу гүйцэтгэж болно”

Захиргааны ерөнхий хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1 заалтыг² үндэслэн шийдвэр гаргах ажиллагаанд бодит нөхцөл байдлыг тогтоогоогүй, орон нутагт үүсдэг хүндрэл, бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэх талаар сум, орон нутгийн гүйцэтгэх удирдлагаас санал авахгүйгээр компанийн дүрмийг боловсруулсан нь дараах хүндрэлтэй асуудлуудыг бий болгосон байна. **Үүнд:**

- Компанийн дүрэмд заагаагүй сумын төвийн айл өрхийн хог цэвэрлэх, нохой устгах, халуун усны үйлчилгээг эрхэлж байна.
- Компанийн дүрмийн 1.6³ -д заасныг зөрчиж “Тариалан НАҮТ” ХХК, “Шинэ-Идэр Эрдэнэт дулаан” ХХК, “Тэсийн-Илч” ХХК –ууд нь сумын төвийн гэрэлтүүлгийн цахилгааны төлбөр, засвар үйлчилгээг хариуцан хэрэгжүүлсэн байна.
- Компанийн удирдлага нь Хувьцаа эзэмшигчдийн Хурал, ТУЗ-тай болсноор компанийн эрсдэлтэй асуудлыг богино хугацаанд шийдвэрлэж чадахгүй болсон байна.

Компаниудын ТУЗ чиг үүргээ үр нөлөөтэй бүрэн хэрэгжүүлээгүй, нэгдсэн удирдлагаар бүрэн хангаагүй байна. **Үүнд:**

- Компаниудын бизнес төлөвлөгөөг өмнөх жилүүдийн гүйцэтгэлтэй харьцуулахгүй, хянахгүй, шинжлэхгүй баталсан.
- Компаниудын техникийн шинэчлэл, ашиглалтын хугацаа дууссан зуух, тогоо, шугам сүлжээний шинэчлэлийн асуудлыг шийдвэрлээгүй, зуухны хүчин чадал, шугамын алдагдал, ямар хугацаанд ашиглагдаж, шинэчлэгдэж байгааг шинжлээгүй, техникийн норм, дүрэм баримталж буйг хянаагүй, ашиглалтыг сайжруулах талаар нэгдсэн арга хэмжээ аваагүй, мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлт гаргуулаагүй байна. **Тухайлбал:**

-Уурын зуухнуудын тоног төхөөрөмжүүдийн найдвартай эсэх, аваар ослоос урьдчилан сэргийлэх талаар “Галт дулаан” ХХК-аас гаргасан хүсэлт, мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлт, шугам сүлжээний шинэчлэлийг хэрхэн шийдвэрлэх талаар орон нутагтай харилцан санал солилцоогүй.

-Тариалан НАҮТ” ХХК-ийн конторын байр, “Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК-ийн уурын зуухны барилга нь ажилтнуудын ажиллах нөхцөл, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангаагүй байна.

- Компаниудын үйлчилгээний хөлс буюу үнэ тариф харилцан адилгүй байна. **Тухайлбал:** Ундны ус, халуун ус, айл өрх, аж ахуйн нэгж, төсөвт байгууллагуудаас авч буй дулааны үнэ тариф өөр өөр байна. */Хавсралт-3/*
- Санхүүгийн хяналт, аудитын албанаас “Их-Уул дулаан” ХХК-ийн халуун усны үйл ажиллагаанд хийсэн шалгалтаар илэрсэн зөрчлийн талаар аймгийн Орон нутгийн өмчийн газарт 2017 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн 1/113 тоот албан бичиг хүргүүлсэн боловч тодорхой арга хэмжээ аваагүй.
- “Сумын төвийн шинэчлэлийн ажил хийгдсэнтэй холбогдуулан “Тэсийн илч” ХХК-ийн уурын зуухны 2 тогоог аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 дугаар

² “Захиргааны байгууллага захиргааны шийдвэр гаргах ажиллагаанд хамаарах бодит нөхцөл байдлыг тогтооно”

³ Компани нь энэ дүрэмд зааснаас өөр чиглэлийн үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

сарын 27-ны 94 дүгээр тогтоолоор данснаас хассан боловч уг хөрөнгийг одоо болтол ашиглаж байгааг шийдвэрлээгүй.

- Хог хаягдлын хураамжийн хэмжээг аль болох алдагдалгүй байлгахгаар тооцон төсөв батлах, гэрээ байгуулах талаар албан тоотыг сумдын ИТХ-ын дарга нарт хүргүүлсэн боловч шийдвэрлээгүй байна.

ТУЗ нь компаниудын дүрмийн 9-д заасан дараах эрх, чиг үүргийг хэрэгжүүлээгүй байна. **Үүнд:**

Дүрмийн 9.3.7 Компанийн эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн эрхийн зах зээлийн үнийг тогтоох.

Дүрмийн 9.3.17 Компанийн дотоод хяналтын ажилтны сонгон шалгаруулж, түүнийг томилуулахаар гүйцэтгэх захиралд санал хүргүүлнэ.

Дүрмийн 9.3.18 Компанийн дотоод хяналтын дүрмийг ТУЗ баталж, дотоод хяналтын ажилтны цалин, урамшууллыг тогтооно.

Дүрмийн 9.3.21 Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүдийн ажлыг дүгнэсэн байх

Дээрх асуудлуудад ТУЗ шийдвэр гаргахаар төлөвлөсөн байна.

Компаниудын ТУЗ менежментийн бодлого, нэгдсэн удирдлагаар хангах чиг үүргийн дагуу 2017 онд дараах ажлуудыг зохион байгуулж ажилласан байна. **Үүнд:**

- Бизнес төлөвлөгөө батлах, өөрчлөлт оруулах, гүйцэтгэлд хяналт тавих
- Шаардлагатай хөрөнгө зарцуулахаар гүйцэтгэх удирдлагаас ирүүлсэн хүсэлтийг шийдвэрлэх, орон нутгийн өмчит бусад компанид илүүдэлтэй халаалтын тогоо, яндан зэргийг шаардлагатай газар шилжүүлэн ашиглуулах, компанийн ТУЗ-ийн ажиллах журам баталсан.
- Ажилчдад тусламж, тэтгэмж олгох, хөрөнгө худалдан авах, засвар үйлчилгээ хийх зэрэгт шийдвэрүүд гаргасан байна. Энэ нь компанийн гүйцэтгэх удирдлагын чиг үүргийг хэрэгжүүлсэн байна.

Дээрх байдлаас харахад: Компаниудыг чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл, зорилгод нийцүүлэн зохион байгуулаагүй байна.

1.2 Компаниуд харилцагч байгууллагуудтай байгуулсан гэрээний үүргээ хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Компаниуд харилцагчидтай дулааны эрчим хүч болон цэвэр усаар хангах гэрээ байгуулан ажиллаж байна.

Гэрээнд: Хангагч байгууллага нь дулааны журналыг байнга хөтлөх, өдөр бүр хяналт тавьж ажиллах, уурын зууханд гарсан саатал, гэмтлийг засварлах, гэрэл цахилгаан тасарснаас үүдэн халаалт зогссон тохиолдолд хэрэглэгч байгууллагад заавал мэдэгдэнэ зэрэг эрх, үүргийг тусгасан байна.

Гэрээний тусгай нөхцөлд: Тасалгаа, танхимуудын температур төгсгөлийн цэгүүдэд доод хэмжээ нь 20 градусаас доошгүй байх, тасалдахгүй байх, эрүүл ахуйн

шаардлагыг хангасан байхаар тусгасан байна. Мөн хэрэглэгчийн хүлээх үүрэгт шугаманд дулаан хэмжигч тавьж байршуулах талаар тусгасан байна.

Их-Уул сумын ЭМТ, ЕБС –аас халаалт хангалтгүй, хүйтэн байгаа талаар гомдол гарсан ч ТУЗ нь гэрээний үүргийн биелэлтийг хангалттай гэж дүгнэсэн байна.

Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулдаг компаниудын гүйцэтгэх захирлууд сумын Засаг даргатай болон ТУЗ-тэй гэрээ байгуулан ажиллаж, гэрээг дүгнэсэн байна.

Зарим хэрэглэгч нь гэрээний үүргээ хэрэгжүүлээгүй байна.

Компаниуд харилцагч байгууллагатай “Дулаан эрчим хүчээр хангах” гэрээг жил бүрийн 9 дүгээр сарын 15-аас дараа оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр хүртэлх хугацаанд байгуулан ажиллаж байна.

Гэрээнд талбайг халаах дулааны үнийг төсөвт газруудад 1430 төгрөгөөр, аж ахуйн нэгжүүдэд “Тосон-Илч” ХХК 770 төгрөгөөр, бусад компаниуд 825 төгрөгөөр, айл өрхөд 308 төгрөгөөр тус тус тооцож гэрээ байгуулсан байна.

Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд нь үйлчилгээний хөлсийг сар бүр гэрээнд заасан хугацаанд нэхэмжилж байгаа боловч, зарим төсөвт байгууллагуудын төсөвт халаалт, цэвэр усны зардал бүрэн тусгагдаагүйгээс гэрээний үүрэг нь хангагдаагүй байна. **Тухайлбал:**

- Тариалан сумын 12 жилийн ахлах сургууль 2017 онд 15,3 сая төгрөгийн халаалт, цэвэр усны төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу төлөөгүй байхад “Тариалан НАҮТ” ХХК орлогоор тооцоогүй орхисон байна.
- Тариалан сумын соёлын төв шинээр ашиглалтад орсон боловч халаалт, цэвэр бохир усны зардал төсөвт тусгагдаагүй, орлого төвлөрөөгүйгээс одоогийн байдлаар халаалтын 53,3 сая төгрөгийн авлагатай байна.

Бүлэг 2: Компаниудын үр ашгийг дээшлүүлэх боломжтой байна.

2.1 Бизнес төлөвлөгөөг батлахдаа өмнөх оны гүйцэтгэл, жилийн дундуур хийсэн өөрчлөлтийг шинжлэн, хянахгүй баталж байна.

Компаниудын төлөөлөн удирдах зөвлөлийн тогтоолоор 2017 он, 2018 оны бизнес төлөвлөгөөг баталсан байна.

Сумдад үйл ажиллагаа явуулж буй уурын зуухнуудын бизнес төлөвлөгөөг компанийн гүйцэтгэх захирал, нягтлан бодогч нар боловсруулж, ТУЗ хянан баталж байна.

Компаниудын 2017, 2018 оны бизнес төлөвлөгөөг батлахдаа үйл ажиллагааны орлого, зардлын гүйцэтгэлийг өмнөх онтой зэрэгцүүлсэн боловч жилийн дундуур орсон өөрчлөлт, зардлын төлөвлөгөө, гүйцэтгэлээ зөв тайлагнасан эсэхийг хянаагүй байна. **Тухайлбал:**

- “Түнэл-Илч” ХХК 2016 оны гэрэл цахилгааны зардлын төлөвлөгөөг 17,5 сая төгрөгөөр баталсан, гүйцэтгэл 12,6 сая төгрөг байхад 17,5 сая төгрөгөөр тайлагнасныг хянаагүй байна.
- “Галт дулаан” ХХК-ийн 2017 оны бизнес төлөвлөгөөнд цалингийн зардлыг 25.4 сая төгрөгөөр дутуу тооцож, санал ирүүлснийг хянахгүй хэвээр нь баталсан.
- “Тэсийн-Илч” ХХК-ийн тоон үзүүлэлтүүд нь аудитаар баталгаажуулсан тайлангийн дүнгээс зөрүүтэй байна.

Компаниудын бизнес төлөвлөгөөний биелэлтийг өмнөх онтой харьцуулахад орлого 122,7 сая төгрөгөөр, зардал 59,6 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн байна. *Хавсралт-4 өөс харна уу!*

Компаниуд 2017 оны бизнес төлөвлөгөөний орлогыг 7,2 хувиар буюу 153,2 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн, зардлыг 3,9 хувиар буюу 81,7 сая төгрөгөөр хэтрүүлсэн байна.

Компаниудын 2017 оны бизнес төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийг хүснэгтээр харуулбал:

Хүснэгт-2

2017 оны бизнес төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

мян төгрөг

№	Компанийн нэр	Орлого			Зардал		
		Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү
1	Их-уул дулаан ХХК	344,155.1	350,817.7	4,161.8	352,701	343,212	-9489,0
2	“Тэсийн-Илч” ХХК	270561.0	269537.2	-1023.8	251477.9	269390.9	17,913.0
3	Тосон-Илч ХХК	265,076.1	266,062.9	986.8	261,689.1	254,141.5	-7547.6
4	Тариалан НАҮТ ХХК	464,753.2	519,892.7	55,139.5	425,014.00	477,615.00	52601,0
5	Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт ХХК	261,903.00	260,089.50	-1813.5	253,610.00	258691,6	5051,6
6	Түнэл-Илч ХХК	190,221	190,854	633	174,781	174,584	0
7	Галт дулаан ХХК	351,492.71	446,578.02	95085.31	362,688.39	386,076.38	23,387.9
	ДҮН	2,148162,1	2,303,831,7	153,168,8	2,081,961.17	2,163711,4	81750,3

Хүснэгтээс харахад: “Их-уул дулаан” ХХК, “Тосон-Илч” ХХК, “Түнэл илч” ХХК–иуд ТУЗ-өөр батлуулсан бизнес төлөвлөгөөний хүрээнд зардал гаргаж ажилласан байна.

Бизнес төлөвлөгөөгөөр батлагдсан зардлыг дараах компаниуд хэтрүүлэн зарцуулсан байна. **Тухайлбал:**

“Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК 5,0 сая, “Тэсийн–Илч” ХХК 17,9 сая, “Тариалан НАҮТ” ХХК 52,6 сая, “Галт дулаан” ХХК 23,4 сая төгрөгөөр тус тус хэтрүүлж, Компанийн дүрмийн 10.11.4–д заасан гэрээгээр хүлээсэн үүрэг, зорилтод түвшинг хангаагүй байна.

“Тэсийн–Илч” ХХК-ийн хувьд сумын төвийн шинэчлэл төслийн хүрээнд хийгдсэн цэвэрлэх байгууламжийн гэрэл цахилгааны зардал нэмэгдсэн, тоног төхөөрөмжүүдэд засвар хийсэн, үндсэн хөрөнгийн элэгдлээ төлөвлөөгүйгээс зардал хэтрэхэд хүргэсэн байна.

“Тариалан НАҮТ” ХХК байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлээс үүдэн 21,1 сая төгрөгийг зарцуулсан, нүүрсний зарцуулалт, тээвэрлэлттэй холбоотой зардлуудаа хэтрүүлсэн байна. */Хавсралт№ 4-өөс харна уу/*

Компаниудын ТУЗ-ийн нийт зардал 8,0 сая төгрөгөөр хэмнэгдэж, “Галт Дулаан” ХХК-ийн ТУЗ-ийн 2017 оны 12 дугаар сарын 13-ний өдрийн 18 дугаар тогтоолоор ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга Т.Өлзийбадрахыг Монгол-Вьетнам улсын хамтын ажиллагааг гүнзгийрүүлэх зорилгоор 1,5 сая төгрөгийг гадаад арга хэмжээний зардалд зарцуулсан байна.

Компаниуд нь 2016, 2017 онуудад дараах үйл ажиллагааны бус орлогыг бүртгэж тайлагнасан байна.

Орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн үйл ажиллагааны бус орлогуудыг он тус бүрээр харьцуулан хүснэгтээр харуулав.

№	ХХК нэр	Агуулга	Хүснэгт-3 /сая төгрөг/	
			2016 он	2017 он
1	“Галт дулаан” ХХК	ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн үндсэн хөрөнгийг орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн	97,7	29,4
2	“Тариалан НАҮТ” ХХК	ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн үндсэн хөрөнгийг орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн		65,3
Нийт			97,7	94,7

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудын үр ашиг нэмэгдсэн нь ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны үр дүнгээс төдийлөн хамаараагүй байна.

Компаниудын орлого, зардал, үр ашгийн үзүүлэлтийг хүснэгтээр харуулав.

Орлого, зарлагын үзүүлэлт	Хүснэгт-4 /сая.төг/		
	2016 он	2017 он	зөрүү
Борлуулалтын орлого	2,132.14	2,303.83	171,7
Нийт зардал	2,250.20	2,258,2	107,3
Татвар төлөхийн өмнөх ашиг /алдагдал/	-118,0	45,5	
Орлогын албан татвар	7,01	11,6	4,59
Татварын дараах ашиг/ алдагдал/	-125.1	33,9	158,9
Нөлөөллийг хасвал:			
Үйл ажиллагааны бус орлого	97,7	94,7	-3,0
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	365,1	338,8	-26,3
Ашиг, алдагдал/Татварын дараах/	142,3	278,1	135,8

Компаниудын өөрчлөн байгуулагдаагүй байх үед **125,1** сая төгрөгийн алдагдалтай, өөрчлөн байгуулагдсанаас хойш **33,9** сая төгрөгийн ашигтай ажилласан байна.

Энэ нь үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал, үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарзаас үүссэн зардлуудыг хасаж үр ашгийг тооцвол өмнөх онд нийт 142,3 сая төгрөгийн, 2017 онд 278,1 сая төгрөгийн тус тус **ашигтай** ажиллаж, ашиг 135,8 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Компаниудын орлого өмнөх оноос **171.7** сая төгрөгөөр нэмэгдэхэд дараах хүчин зүйлс нөлөөлсөн байна. **Үүнд:**

- Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинэ барилгууд баригдсан, өргөтгөл хийгдсэний дүнд халаалтын талбайн хэмжээ нэмэгдсэн байна. /Нэмэгдсэн талбайн хэмжээ **29436,6 м3** байна./
- ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээг орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгэснээс орлого нэмэгдэж компаниудын ашигт нөлөөлсөн байна. /Хүснэгт-4/

Зардлыг харьцуулбал: 2017 оны зардлын хэмжээ өмнөх оноос 34.4 /1919.5 - 1885.1/ сая төгрөгөөр өссөн байна. */Хавсралт №1-ээс харна уу/*

Тооцоолол: Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал, үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны /олз/ гарзыг нийт зардлаас хасаж тооцоолсон болно.

2017 оны зарим зардлуудын гүйцэтгэлийг өмнөх онтой харьцуулбал дараах байдалтай байна. Үүнд:

- “Тосон илч” ХХК-ийн нүүрсний зарцуулалт **240** тн-оор буурсан, бусад компаниудын нүүрсний зарцуулалт **28,0-220,1** тн-оор нэмэгдсэн байна.
- Компаниудын хөдөлмөр хамгааллын зардлын гүйцэтгэл **11,9** сая төгрөгөөр буурсан.
- Гэрэл цахилгааны зардал **25,6** сая төгрөгөөр нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

2.2. Үйлдвэрлэлийн зардлыг бууруулах боломж орон нутагт байна.

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөлийн 2009 оны 06 дугаар сарын 08-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор баталсан дулаан эрчим хүчний үнэ тарифын дээд хязгааруудыг мөрдөж байна.

Харин “Тосон илч” ХХК хувийн хэвшлийн ААНБ-ын хувьд 770 төгрөгөөр буюу батлагдсан тарифийн доод хэмжээг мөрдөж байна.

Компаниудын цалингийн зардал, нүүрс тээврийн зардал, нүүрсний зарцуулалтад харьцуулсан шинжилгээ хийхэд харилцан адилгүй байна.

Нүүрс, тээврийн хөлс, цалингийн судалгаа

Хүснэгт-5 (мян.төг)

ХХК нэр	2016 он				2017 он				Нэгж тээврийн хөлс	
	Цалингийн зардал	Нүүрс тоо хэмжээ /тн-оор/	Үнэ	Тээврийн хөлс	Цалингийн зардал	Нүүрс тоо хэмжээ /тн-оор/	Үнэ	Тээврийн хөлс	2016 он	2017 он
"Их-Уул дулаан" ХХК	104,283.6	1,803.0	69116.0	19178.0	107472.2	2023.1	74793.0	21101.0	10.6	10.4
"Тэсийн илч" ХХК	114,919.7	1,143.2	37727.2	9899.7	119845.9	1354.0	44695.2	8360.0	8.7	6.2
"Тосон илч" ХХК	97,305.3	1,195.0	51660.0	27127.6	103716.2	955.0	32198.2	23920.8	22.7	25.0
Тариалан НАУТ" ХХК	162,523.1	1,920.0	72697.7	82937.0	154805.1	2010.1	76620.7	89848.9	43.2	44.7
"Эрдэнэт дулаан" ХХК	96,491.2	768.0	25335.0	15729.4	99131.0	734.4	24235.2	16141.0	20.5	22.0
"Галт дулаан" ХХК	132,397.8	1,412.0	46031.0	14223.6	137324.0	1600.1	52803.3	25778.4	10.1	16.1
Түнэл илч" ХХК	67,195.0	520.0	37925.0	15306.0	59922.0	638.0	36997.0	12760.0	29.4	20.0
Нийт	775,115.7	8,761.2	340491.9	184401.3	782216.4	9314.7	342342.6	197910.1	145.2	144.4
Дундаж	110,730.8	1,251.6	48,641.7	26,343.0	111,745.2	1,330.7	48,906.1	28,272.9	20.7	20.6

Хүснэгтээс харахад:

Үндсэн цалингийн дундаж зардлаас

- “Тосон-Илч” ХХК-ийн ажилтнуудын дундаж цалин нь 13,4 сая төгрөгөөр бага
- “Тэсийн илч” ХХК 4,2 сая төгрөгөөр их /худаг усан сан, халуун усаа түрээслүүлдэг/ байна.

“Тэсийн –Илч” ХХК 2016 онд 9,7 сая төгрөгийн, 2017 онд 10,2 сая төгрөгийн урамшуулал олгосон, бусад компаниудын хувьд ажилтнуудад урамшуулалт цалин олгоогүй байна.

Зарцуулсан 1 тн нүүрсэнд ногдох тээврийн зардлыг тооцоход: “Тэсийн- Илч” ХХК хамгийн бага буюу **6,2-8,7** мянган төгрөг байна.

“Тариалан НАУТ” ХХК 2016-2017 онуудад нүүрс тээврийн хөлсөнд 43,2-44,7 мянган төгрөг зарцуулсныг “Тэсийн-Илч ХХК”-тай харьцуулахад **4,9-7,1** дахин их зардал гаргасан байна. /Хүснэгт-5 /

“Их-Уул дулаан” ХХК-ийн нэгж тутамд ногдох зардал нь “Тэсийн –Илч” ХХК-ийхаас 1,9-4,2 мянган төгрөгөөр их байгаа нь нүүрсээ өөрийн тээврээр тээвэрлэж байгаатай холбоотой байна.

Нүүрс тээвэрлэсэн зай

Хүснэгт-6

№	Компанийн нэр	Нүүрс тээвэрлэж байгаа зай км-ээр		Нэгж тээврийн хөлсний зардал	
		Могойн гол ХХК	Мон-Ажнай ХХК	2016 он	2017 он
1	“Тэсийн-Илч” ХХК	22 км	0	8,7	6,2
2	Их-Уул дулаан ХХК	330 км	158 км	10,6	10,4

Хүснэгтээс харахад: “Их-Уул дулаан” ХХК-ийн нүүрс тээвэрлэх зай нь “Тэсийн –Илч” ХХК-ийн нүүрс тээвэрлэдэг зайнаас 136-308 км-ээр хол боловч 1 тн нүүрсний тээврийн хөлсний зардал нь ойролцоо байна.

Компаниудын үр ашгийг борлуулалтын орлого болон дулаан үйлдвэрлэхтэй холбоотой гарсан борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгөөр харьцуулахад дараах байдалтай байна.

Үр ашгийн үзүүлэлт

Хүснэгт-7 (мян.төг)

№	Компанийн нэр	Борлуулалтын орлого		ББӨ		Ашиг		Ашиг/ББӨ		Ашиг/БО		БО/ББӨ		ББӨ/Талбайн хэмжээ	
		2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
1	Их-Уул дулаан ХХК	324,090.4	349,414.4	234,448.4	283,234.9	2,392.4	7,606.2	0.01	0.03	0.01	0.02	1.38	1.23	7.33	7.87
2	Тариалан НАУТ ХХК	468,538.9	519,892.8	373,645.3	371,927.9	2,416.2	42,277.6	0.01	0.11	0.01	0.08	1.25	1.40	8.10	8.00
3	Тосон-Илч ХХК	251,507.7	266,062.9	230,868.4	205,978.2	(32,932.7)	(12,736.9)	(0.14)	(0.06)	(0.13)	(0.05)	1.09	1.29	10.04	7.78
4	Тэсийн-Илч ХХК	246,681.8	267,899.9	205,083.0	209,658.3	(132,162.5)	146.3	(0.64)	0.00	(0.54)	0.00	1.20	1.28	7.49	7.50
5	Галт дулаан ХХК	414,394.0	416,558.6	309,440.4	348,524.1	65,347.1	49,772.8	0.21	0.14	0.16	0.12	1.34	1.20	9.82	7.22
6	Дулаан эрдэнэт ХХК	240,134.9	260,046.8	196,456.0	205,923.0	(15,265.0)	(57,731.8)	(0.08)	(0.28)	(0.06)	(0.22)	1.22	1.26	7.98	7.67
7	Түнэл-Илч ххк	172,430.3	190,549.6	152,822.0	117,385.1	(7,856.7)	16,156.5	(0.05)	0.14	(0.05)	0.08	1.13	1.62	9.42	6.40
	Нийт дүн	2,117,777.9	2,270,425.0	1,702,763.5	1,742,631.5	(118,061.3)	45,490.8	(0.69)	0.08	(0.61)	0.04	8.62	9.28	60.2	52.5

Тооцоолол: ББӨ-ийг аудитаар жинхэнэ гүйцэтгэлээр тооцсон, талбайн хэмжээнд халаах талбайн хэмжээг авсан. Үр ашгийн үзүүлэлтийн хүснэгт-7д менежмент, удирдлагын зардал, үндсэн хөрөнгөө данснаас хассаны гарз зэрэг зардлуудыг харуулаагүй болно.

Хүснэгтээс харахад: Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын үр ашгийг тооцоход харилцан адилгүй байна. **Үүнд:**

1. Ашгийн хувьд:

- Нэгж борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийн 0,0- 0,21 мянган төгрөг
- Борлуулалтын орлогын 0,0-0,16 мянган төгрөг нь тус тус ашиг болж байна.

2. Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийн хувьд:

- Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг тутмаас 1,09-1,40 төгрөг нь борлуулалтын орлого оруулсан
- Нэгж талбайн борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг нь 6,40-10,04 мянган төгрөг болж байна.

Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгөөр тооцоход хүчин чадлын хувьд харилцан адилгүй боловч түүнд ажилтнуудын цалингийн зардал, зарцуулсан нүүрсний хэмжээ, тээврийн зардлууд нь ихэнх хувийг эзэлж байна. /Хавсралт №-2-оос харна уу/

Цалингийн зардал, тээврийн хөлсний нэгж тутамд ногдох зардал болон үр ашгийн үр дүнд хийсэн дээрх судалгаанаас харахад: **Тэсийн –Илч” ХХК** Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөлийн 2009 оны 06 дугаар сарын 08-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор баталсан дулаан эрчим хүчний үнэ тарифын **доод хязгаараар**, бусад компаниудын хувьд эрчим хүчний үнэ тарифын одоогийн түвшинг хэвээр байлгах боломжтой байна.

Иймд: “Тэсийн –Илч” ХХК-ийн хувьд халаалтын төлбөрийг төсөвт дарамт учруулахгүйгээр төсвийн байгууллагын дулаанаар хангах гэрээний хугацааг 1 хүртэл сараар сунгах боломжтой байгааг харуулж байна.

Нэг сарын орлого, зардлын тооцоо.

Хүснэгт- 12 /сая төгрөг/

№	Үзүүлэлт	Мөнгөн дүн
1	Борлуулалтын орлого/ төсөвт байгууллагаар тооцов/	31,3 /24112,1м3/
Зардлууд:		
2	Цалин, НДШ зардал	12,7
3	Нүүрс/4-5 дугаар сард зарцуулсан нүүрсний дунджаар тооцов/	1,9 /60тн-оор/
4	Нүүрс тээврийн хөлс	0,5
5	Гэрэл цахилгааны зардал	2,2
Зардлын дүн		17,3
Зөрүү		14,0

Хүснэгтээс харахад: Тэсийн – Илч” ХХК –ийн сарын орлогын 55,2 хувьтай буюу 17,3 сая орчим төгрөгийн зардал гаргаж байгаа нь компанийн 2017 оны үр дүн /ашиг/-тай ойролцоо буюу гэрээг 1 хүртэл сараар сунгахад компанийн хэвийн үйл ажиллагаанд хүндрэлгүй байх нь харагдаж байна.

Тооцоолол: Орлогыг төсөвт байгууллагын 1 сарын халаалтын орлогоор, зардлыг бодит гүйцэтгэлтэй уялдуулан тооцов.

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын зардлыг бууруулах боломж байна. Үүнд:

1. Нүүрс тээвэрлэлтийн зардлыг бууруулах боломж байна.

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудын тн,км-ийн тээврийн хөлсний зардлыг харьцуулахад:

- “Тариалан НАҮТ” ХХК тн.км-ийн тээврийн хөлс 140-170 төгрөг,
- “Түнэл илч” ХХК тн.км-ийн тээврийн хөлсийг хамгийн их буюу 200 төгрөг.
- “Тэсийн илч” ХХК –ийн тн.км-ийн тээврийн хөлс 2016 онд 409 төгрөг, 2017 онд 380 төгрөг тус тус байна.
- “Их-Уул дулаан” ХХК болон “Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК –ууд нь өөрийн автомашинаар нүүрсээ тээвэрлэж байгаа нь нэгж тн.км-ийн өртөг нь “Тэсийн-Илч” ХХК-тай ойролцоо болсон байна. /Хүснэгт-5-аас харна уу/

Иймд: Нүүрс тээвэрлэх ажилд худалдан авах ажиллагааг үр дүнтэй зохион байгуулан зардлыг бууруулах боломж байна.

2. Нүүрсний зардлыг бууруулах боломжтой.

Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын нүүрсний зардал нь нийт зардлын 17,8-18 хувийг эзэлж байна.

Худалдаж авсан нүүрсний тоо хэмжээг бодитой тооцож байгааг аудитаар шалгахад тээвэрлэж ирсэн нүүрсний тоо хэмжээг жигнэх нөхцөл бүрдээгүй байна. Бэлтгэн нийлүүлэгчийн падааныг үндэслэж хүлээн авч байгаагаас харахад компаниудын **нүүрсний худалдан авалт, зарцуулалт, тоо хэмжээ бодитой эсэх нь эргэлзээтэй байна.**

Нүүрс зарцуулалт:

Хүснэгт-8

№	Компанийн нэр	Зарцуулсан нүүрс /тн-оор		
		2016	2017	Зөрүү
1	Их-Уул дулаан ХХК	1,803.0	2,023.1	220.1
2	Тариалан НАҮТ ХХК	1,920.0	2,010.1	90.1
3	Тосон-Илч ХХК	1,195.0	955.0	(240.0)
4	Тэсийн-Илч ХХК	1,143.2	1,354.0	210.7
5	Галт дулаан ХХК	1,394.8	1,600.1	205.3
6	Дулаан эрдэнэт ХХК	768.0	734.4	(33.6)
7	Түнэл-Илч ххк	610	638.0	28,0
Нийт дүн		8,834	9,314.7	480.7

Хүснэгтээс харахад: Компаниудын 2017 онд зарцуулсан нүүрсний тоо хэмжээ 480,7 тн-оор нэмэгдсэн байхад, “Тосон-илч” ХХК 240 тн-оор, “Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК 33,6 тн-оор тус тус буурсан байна. Бусад компаниуд

өмнөх оноос **28,0-220,1** тн нүүрсээр илүү зарцуулсан байна.

Энэ нь нүүрсний чанар, тоо хэмжээг бодитой жигнэхгүй байгаатай холбоотой байгаа нь харагдаж байна. Хэрэв хэрэглэж байгаа нүүрс нь чанартай, тоо хэмжээг бодитой тооцож, хянавал өмнөх оны түвшингээр нүүрсээ зарцуулбал компани тус бүр 4,2-7,9 сая төгрөгөөр буюу нийт 25,3 сая төгрөгөөр зардлаа хэмнэх боломжтой байна./Хавсралт №2-оос харна уу/

Компаниудын шугамын урт, талбайн хэмжээнд үндэслэн зуухны халаах хүчин чадлыг тооцвол: “Түнэл-Илч” ХХК, “Тосон-Илч” ХХК, “Шинэ-Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК, “Тэсийн –Илч” ХХК –ууд нь өндөр хүчин чадалтай зуухаар 1 ам /1 нөөцийн зуух байх/-аар галлахад одоо байгаа талбайг бүрэн халаах боломжтой байна. /Мэргэжлийн хүнээр тооцоог хийлгэв./ Хүснэгт -1-ээс харна уу

3. Цалингийн зардлыг ижил түвшинд тогтоох шаардлагатай байна.

Компаниудын нийт зардлын 38,8-48,6 хувийг цалингийн зардал эзэлж байна. Гүйцэтгэх захирал, нягтлан бодогч, эд хариуцагч, механик, галч машинистийн үндсэн цалингийн түвшинд хийсэн судалгааны дүнд дунджаар тооцсон цалингийн зардлаас дараах компаниудын зарим ажилтнуудын үндсэн цалин их байна.

Тухайлбал:

- “Тэсийн-Илч” ХХК-ийн машинистийн цалингаас бусад дээрх албан тушаалтнуудын цалин дунджаас 1,3-72,4 мянган төгрөгөөр,
- “Түнэл-Илч” ХХК-ийн нягтлан бодогчийн цалин 50,1 мянган төгрөгөөр
- “Шинэ-Идэр Дулаан эрдэнэт” ХХК-ийн хувьд гүйцэтгэх захирлаас бусад ажилтнуудын цалин 17,6-62,3 мянган төгрөгөөр тус тус их байна.

Иймд: Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын ажилтнуудын үндсэн цалинг нэг түвшинээр тогтоовол цалингийн зардлаас зохих хэмжээний хэмнэлт гарах, цалингийн хэмжээ адил болгох шаардлагатай байна./Хавсралт№-5-аас харна уу/

4. ТУЗ-ийн зардлыг бууруулах боломжтой.

Компаниудын ТУЗ-ийн гаргаж байгаа шийдвэрүүд нь төдийлөн үр дүнтэй биш байна гэж аудитаар үзэж байна. Иймд бизнес төлөвлөгөөгөөр баталсан 69,2 сая төгрөгийг хэмнэж, хуралд оролцсон, үр нөлөөтэй санал гаргасан зэрэг гишүүдийн оролцоогоор нь цалинжуулах нь зүйтэй гэж үзэж аудитаар байна.

Орон нутагт уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын ТУЗ-ийн гишүүдэд сар бүр 105,0 мянган төгрөгийн цалин олгож, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлж байна. Компаниудын удирдлагыг орон нутагт шилжүүлбэл ТУЗ-ийн зардлыг багасгах боломжтой байна. **Жишээ нь:** “Тэсийн илч” ХХК-ийн төлөөлөн удирдах зөвлөлийн зардлыг дараах байдлаар баталсан байна.

“Тэсийн –Илч” ХХК-ийн ТУЗ-ийн зардлын төсөв

Хүснэгт-9

№	Зардлын төсөв	Нийт зардал/мян.төг
1	ТУЗ-ийн дарга, гишүүдийн цалин	6840,0
2	НДШ	889,2
3	Бичиг хэргийн зардал	300,0
4	Хурлын зардал	300,0
5	Томилолт	900,0
6	Шатахуун	1040,0
	Нийт	10269,2

Хөвсгөл аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2017 оны 1 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 04 дүгээр тогтоолоор орон нутгийн өмчит хязгаарлагдмал

хариуцлагатай компаниудын ТУЗ-ийн дарга, нарийн бичгийн дарга, гишүүдийн цалинг тогтоосон байна. /Хавсралт №4-өөс харна уу/

2.3. ТБОНӨХБАҮХА тухай болон Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй компаниуд нүүрс худалдан авалт, нүүрс тээвэр, хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл зэрэгт ТБОНӨАБАҮХАТХ-ийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасан зарчмыг баримтлахгүй, ил тод, нээлттэй, үр ашигтай байдлаар зохион байгуулаагүй байна. **Тухайлбал:**

Нүүрс худалдан авалтын тухайд: “Шинэ Идэр дулаан эрдэнэт” ХХК, “Түнэл-Илч” ХХК, “Тосон-Илч” ХХК-иуд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулаагүй шууд худалдан авалт хийсэн байна.

Нүүрс тээвэрлэлтийн тухайд: Нүүрс тээвэрлэлтэд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан хэдий ч гэрээнд 1 тн.км-ийн хөлсийг тодорхой тусгаагүй байна.

Түлш шатахуун, хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслийн тухайд: “Тариалан сумын НАҮТ” ХХК нүүрс тээвэрлэх гэрээг Тэнгэрийн шугам ХХК-тай байгуулсан байна. Гэрээний үнэ 70,9 сая төгрөг гэснээс тээвэрлэх нүүрсний тоо хэмжээг тусгаагүй.

Тендерийн баримт бичигт: Шатах, тослох материал нийлүүлэх гэрээг “Хөвсгөл дуулга” ХХК-тай байгуулсан ба гэрээний үнэ 29,6 сая төгрөг гэснээс нэгжийн үнийг тодорхой заагаагүйгээс хэмнэлттэй байдлаар гэрээ байгуулагдаагүй байна. ХАА-нд шатахууны нэг бүрийн үнийг тодорхой заагаагүй, нийт үнээр гэрээ хийсэн байна.

Хүснэгт-10

Хөдөлмөр хамгааллын хувцасны үнийн жагсаалт / Түүвэрлэн харуулав/ мян.төг

Үзүүлэлт	Их-уул дулаан "ХХК"	Тосон илч ХХК	Тариалан НАҮТ ХХК	Тэсийн-Илч ХХК
Өвлийн ажлын хувцас	180,0	95,0	65,0	95,0
Өвлийн гутал	130,0	100,0	76,0	80,0

Хүснэгтээс харахад: Дээрх компаниудын хувьд хөдөлмөр хамгаалалд олгож байгаа ажлын хувцсыг харилцан адилгүй үнээр худалдаж авсан нь зардлын дүнд өөр өөр нөлөө үзүүлсэн байна.

Компаниуд шилэн дансны цахим хуудсан дахь цэсээ солиогүй байна.

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа ОНӨҮГ-уудыг аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 сарын 27-ны өдрийн 98-104 дугаар тогтоолуудаар орон нутгийн өмчит ХХК болгосон нь Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйл “Хуулийн үйлчлэх хүрээ”-ний 3.1.3 (...*хяналтын багц буюу түүнээс дээш хэмжээний хувьцааг нь төр, орон нутаг болон тэдгээрийн нэгдмэл сонирхолтой этгээд эзэмшиж байгаа компани...*) дахь заалтад хамрагдан МУ-ын ЗГ-ын 2016 оны 01 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2-т заасан мэдээллүүдийг хуулийн хугацаанд нийтэд ил тод мэдээлэх үүрэгтэй болж байна.

Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Тосон-Илч” ХХК, “Тариалан НАҮТ” ХХК, “Түнэл-Илч” ХХК, “Шинэ-Идэр Дулаан Эрдэнэт” ХХК, “Тэсийн Илч” ХХК-иуд нь 2017 онд “Шилэн дансны цахим хуудас”-нд дараах мэдээллүүдийг мэдээлэхгүй байна.

Үүнд:

- “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын **4.2.3** (...Зээл, өрийн бичиг, баталгаа түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл болон төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд байгуулсан гэрээ, концесс, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулсан, өр авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэрийг гарсан өдөр нь зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн баримтад заасан маягтын дагуу PDF Форматаар...)
- “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын **4.2.6** (...Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 8, 9 дүгээр зүйлд заасан маягтын дагуу PDF Форматаар ...)
- 2017 онд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө болон тендерийн ерөнхий мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд мэдээлээгүй хугацаа хоцроосон зөрчил байна. **Тухайлбал:**

Хүснэгт-11

№	Компанийн нэрс	Шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээлэх заалтууд	
		Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө	Тендерийн ерөнхий мэдээлэл
1	Тосон-Илч ХХК	Хугацаа хоцроож мэдээлсэн	Мэдээлээгүй
2	Тариалан НАҮТ ХХК	Мэдээлээгүй	Мэдээлсэн. /1,5 дугаар сард хугацаа хоцроосон/
3	Түнэл-Илч ХХК	Мэдээлээгүй	Дутуу мэдээлсэн
4	Шинэ-Идэр Дулаан Эрдэнэт ХХК	Тайлбар оруулсан байна.	Мэдээлсэн. /1, 2, 5, 11 дугаар саруудад хугацаа хоцроосон/
5	Галт дулаан ХХК	Хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.	Мэдээлсэн /1-12 11 дугаар саруудад хугацаа хоцроосон/
7	Их-Уул дулаан ХХК	Мэдээлсэн байна.	Тайлбар оруулсан /Тендерийн мэдээлэл байхгүй байна/

ОНӨҮГ-ууд нь ХХК болсон ч Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд өмнөх цэсийн дагуу мэдээллийг байршуулж байгаа нь зарим төрлийн мэдээлэл оруулахад Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 заасан төсөвт байгууллага, төрийн болон

орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн байршуулах мэдээллийг оруулж байгаа нь хүндрэлтэй, өөрт хамааралгүй буруу мэдээллийг байршуулсан, мэдээллээ хугацаа хоцроосон зөрчил байна.

Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа ХХК–ууд нь санхүүгийн үйл ажиллагааны анхан шатны баримтуудын бүрдүүлэлт хангалттай боловч нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаанд дараах алдаа зөрчил байна. **Үүнд:**

- Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүйгээс тавьж олгосон сэлбэг хэрэгсэл, бараа материалыг нягтлан бодох бүртгэлээс хасахгүй бүртгэсэн байна. Тухайлбал: “Тариалан НАҮТ” ХХК-ийн үйл ажиллагаанд тавьж олгосон 25,7 сая төгрөгийн сэлбэг сангийн материалыг данснаас хасаагүй байна.
- “Тариалан НАҮТ” ХХК 2016 оны 6 дугаар сард ОНХС-аас санхүүжсэн, үйл ажиллагааны бус 4,9 сая төгрөгийг орлого, 2 тогооны үнэ зэрэг нийт 65,3 сая төгрөгийн орлогыг борлуулалтын орлогоор бүртгэсэн байна.
- “Тэсийн илч” ХХК 2016 онд НӨАТ-ын хамт худалдаж авсан нүүрс, шатахуун, эрчим хүчний үнийг төлбөл зохих үнээс хасаж бүртгээгүй нийт 6,8 сая төгрөг, 2016 онд данснаас хассан уурын зуухны тогоог одоо үйл ажиллагаандаа хэрэглэж байна.
- “Тэсийн –Илч” ХХК 2016 оны эхэнд “Могойн гол” ХК-аас 3,3 сая төгрөгийн авлагыг нүүрс авснаар хааж бүртгэснийг эд хариуцагчийн тайлангаарх нүүрсний орлоготой тулгахад 3,3 сая төгрөгөөр зөрж байна. Энэ нь худалдаж авсан нүүрсийг НӨАТ-тэй үнээр орлого авч зарцуулсантай холбоотой бөгөөд компанийн бизнес төлөвлөгөөний зардлын гүйцэтгэлд нөлөөлсөн байна.
- Сумын төвийн шинэчлэлийн ажил хийгдэж 2015 оны 10 дугаар сард 3 ширхэг тогоог шинэчлэн тавьсан боловч тогоо цоорч халаалт өгөх боломжгүй байдал үүссэнтэй холбогдуулан төслийг хэрэгжүүлэгч “Сан” ХХК-аас “Тэсийн- Илч” ОНӨААТҮГ-т тогооны үнэ гэж 70,0 сая төгрөг 2016 оны 9 дүгээр сард шилжүүлсэн ба 50,0 сая төгрөгөөр 2ш тогоо худалдаж авсан ба суурилуулах болон тээврийн зардалд 20,0 сая төгрөгийг зарцуулсныг НББ-д бүртгээгүй байна. Мөн төслийн хүрээнд хэрэгжсэн УКА-45/2016 комиссын актаар хүлээн авсан 524,7 сая төгрөгийн уурын зуухны тоног төхөөрөмжийг орлого аваагүй байна.
- Тэсийн-Илч” ХХК 2017 онд бөхийн барилдааны шагналд 0,4 сая төгрөг, шаганы харвааны шагналд 0,2 сая төгрөг, 2016 онд баяр наадмын зардалд 0.2 сая төгрөгийг тус тус зарцуулсан нь УИХ-ын 2016 оны 47 дугаар тогтоолын V-ийн 5-д “Төсвийн хөрөнгөөр шууд болон шууд бус хэлбэрээр шинэ жил, баяр ёслолын аливаа арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх” заалтыг зөрчсөн байна.
- “Тосон-Илч” ХХК АНДИ-20 хуучин уурын зуухаа 2007 оноос хойш уурын зуухны барилгатай хамт 13,3 сая төгрөгөөр бүртгэсэн./Одоо ашиглаж байгаа/
- Уурын зуухны тогоог ямар хугацаанд ашиглах, үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал тооцох хугацаа нь компаниудад өөр өөр, “Тариалан НАҮТ” ХХК-ийн 2014 оноос ашигласан зуух нь ашиглалтын шаардлага хангахгүй болсон байна.

Нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой дээрх алдаа, зөрчлөөс харахад компаниуд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүйгээс үйл ажиллагааны бус орлогыг бүртгэх, тавьж олгосон материалыг ямар хугацаанд бүртгэлээс хасах, борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг тооцоололт, бүртгэл хөтлөлт хангалтгүй байна.

Иймд уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулдаг компаниудад нэгдсэн удирдлагаар хангах нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг шаардлагатай байна.

Өмнөх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллах, санхүүгийн LIDER програмыг бүрэн ашиглах, өртөг зардлыг бодитой тооцох зэргээр өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэхэд анхаарч ажиллаж байна.

ДҮГНЭЛТ

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлс, аудитын дүнд үндэслэн дараах дүгнэлт хийж байна. **Үүнд:**

1. Компанийн удирдлагыг Хувьцаа эзэмшигчдийн Хурал, ТУЗ-тэй болгосноор сум, орон нутгаас хамааралгүй болгож, эрсдэлтэй асуудлуудыг богино хугацаанд шийдвэрлэх, дүрэмд заагаагүй чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй болсон байна.
2. Компаниудыг чиг үүрэг, үйл ажиллагааны чиглэл зорилгод нийцүүлэн зохион байгуулаагүй, компаниудын үр ашиг нэмэгдсэн нь ТУЗ-ийн ажлын үр дүнгээс төдийлөн хамаараагүй байна.
3. Компаниудын ТУЗ чиг үүргээ зарим талаар үр нөлөөтэй бүрэн хэрэгжүүлээгүй, бодлого шийдвэр гаргаагүй, тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын талаар дорвитой арга хэмжээ аваагүй байна.
4. Бизнес төлөвлөгөөг батлахдаа өмнөх оны гүйцэтгэл, жилийн дундуур хийсэн өөрчлөлтийг шинжлээгүй, “Тэсийн –Илч “ХХК,“Тариалан НАҮТ” ХХК, “Галт дулаан” ХХК-иуд бизнес төлөвлөгөөгөөр баталсан зардлыг хэтрүүлж ажилласан байна.
5. Дулаан үйлдвэрлэлийн борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийг бууруулах, “Тэсийн-Илч” ХХК-ийн дулааны үнэ тарифыг ялгавартай тогтоох, эсвэл дулаанаар хангах гэрээний хугацааг 1 хүртэл сараар сунгах боломжтой байна.
6. ТБОНӨАБАҮХАТХ болон Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байна.
7. Орон нутгийн өмчит компаниудын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хэрэглэх Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг дор дурдсан албан тушаалтанд зөвлөж байна. **Үүнд:**

Аймгийн орон нутгийн өмчийн газрын дарга Ц.Болд-д

1. Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын удирдлага, зохион байгуулалтын талаар үр нөлөөтэй бодлого, уурын зуухнуудын шинэчлэлтэй холбоотой хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлэх талаар арга хэмжээ авч ажиллан аймгийн ИТХ-аар батлуулах.

Орон нутгийн өмчийн хэлтсийн дарга, сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын ТУЗ-ийн дарга Н.Шинэбаяр-т:

1. Ашиглалтын хугацаа дууссан барилга, уурын зуух, шугам сүлжээ, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, шинэчлэлтийн байдал, техникийн усны норм дүрэм баримтлах, шугамын алдагдал зэрэгт хяналт тавьж, үр дүнтэй бодлого шийдвэр гаргаж ажиллах.
2. Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудын орон нутаг дахь удирдлагын саналыг харгалзан компанийн дүрэмд тусгах, хамтарч ажиллах.
3. Орлого нэмэгдүүлэх, зардал бууруулах, цалин тогтоолт, үнэ тарифын талаар бодлогоор хангаж ажиллах.

Гүйцэтгэх захирал нарт:

1. Зардал бууруулах боломжуудыг бүрдүүлэн, бизнес төлөвлөгөөгөөр баталсан зардлын үр ашгийг дээшлүүлэх, УИХ-ын 2016 оны 47 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэн шинэ жил болон баяр наадмын аливаа арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх
2. Худалдаж авч байгаа нүүрсний тоо хэмжээг жигнэх, хэмжих нөхцөлийг бүрдүүлж, хяналт тавьж ажиллах.
3. ТБОНӨХБАҮХАТ хууль болон Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.
4. Усны хатуулаг бууруулах төхөөрөмж тавьж, зуух, шугам сүлжээний ашиглалт, шинэчлэлийг сайжруулах арга хэмжээ авч ажиллах.
5. Харилцагчидтай байгуулсан гэрээний үүргийг хангуулж, дулаан хэмжих хэрэгслийг суурилуулах арга хэмжээ авч ажиллах
6. Шилэн дансны тухай хууль болон МУ-ын ЗГ-ын 2016 оны 01 дүгээр сарын 11-ний өдрийн баталсан 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-д заасан мэдээллүүдийг хуулийн хугацаанд нийтэд ил тод мэдээлж байх.

“Тэсийн-Илч” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирал Г.Энхбаярт

1. Дулааны үнэ тарифыг ялгавартай тогтоох боломжийг үндэслэн, дулаанаар хангах гэрээний хугацааг 1 хүртэл сараар сунгаж ажиллах..

Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн дарга Г.Сувдад:

1. Нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлт, санхүүгийн програм ашиглалт, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулах талаар удирдлагаар хангаж ажиллах.
2. Хөрөнгө оруулалт, их засварын үр дүнд шинээр нэмэгдэж буй төсвийн байгууллагын халаалтын талбайн ашиглалтын зардлыг төсөвт нэмж суулгуулах талаар арга хэмжээ авч ажиллах.
3. Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.3 дахь заалтад хамруулан компаниудын цэсийг өөрчлөх, “Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт, үр дүн” нийцлийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх.


Зөрчлийн жагсаалт

/Сая төгрөгөөр/

№	Илэрсэн зөрчлийн		Өгсөн албан шаардлага		Тавьсан акт		Өгсөн зөвлөмж	
	Утга	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн	тоо	дүн
1	Компаниудын техникийн шинэчлэл, ашиглалтын хугацаа дууссан зуух, тогоо, шугам сүлжээний шинэчлэлийн асуудлыг шийдвэрлээгүй, зуухны хүчин чадал, шугамын алдагдал, ямар хугацаанд ашиглагдаж, шинэчлэгдэж байгааг шинжлээгүй, техникийн норм, дүрэм баримталж буйг хянаагүй, ашиглалтыг уртасгах талаар нэгдсэн арга хэмжээ аваагүй байна.	179,4					3	179,4
2	Уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниуд нь үйлчилгээний хөлсийг сар бүр гэрээнд заасан хугацаанд нэхэмжилж байгаа боловч, төсвийн зарим байгууллагын батлагдсан төсөвт халаалт, цэвэр усны зардал бүрэн тусаагүйгээс гэрээний үүрэг нь бүрэн хангагдаагүй байна	53,3					3	53,3
3	“Тэсийн –Илч” ХХК, “Тариалан НАУТ” ХХК, “Галт дулаан” ХХК-иуд бизнес төлөвлөгөөгөөр баталсан орлогыг 1,0-1,8 сая төгрөгөөр биелүүлээгүй, зардлыг 17,9-52,6 сая төгрөгөөр хэтрүүлж ажилласан байна.	101,8					2	101,8
4	УИХ-ын баталсан 2016 оны 47 дугаар тогтоолыг зөрчиж, “Тэсийн-Илч” ХХК шинэ жил, аливаа баяр наадмын зардалд хөрөнгө зарцуулсан байна.	0,8					1	0,8
5	Бизнес төлөвлөгөө, гүйцэтгэлийг үр нөлөөтэй хянаагүй байна.	30,3					1	30,3
6	“Тэсийн –Илч” ХХК 2016 оны эхэнд “Могойнол” ХК-аас 3,3 сая төгрөгийн авлагыг нүүрс авснаар хааж бүртгэснийг эд хариуцагчийн тайлангаарх нүүрсний орлоготой тулгахад 3,3 сая төгрөгөөр зөрж байна.	3,3					1	3,3
7	ТУЗ-ын зардлыг зориулалт бус зүйлд зарцуулсан./Гадаад арга хэмжээ/	1,5					1	1,5
Нийт		370,4					12	370,4

ХОЛБОГДОХ БАЙГУУЛЛАГУУДААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛ

1. АИТХ-ын даргын санал


**ХОВСГОЛ АЙМГИЙН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН
ХУРАЛ**
67123, Ховсгол аймэг, Мөрөн сум, Түвшинэ тал
Нутгийн удирдлагын ордон 2 дугаар
Утас: 7002761, факс: 7002754
Э-мэйл: итх@hovsgol.gov.mn
Вэбсайт: Khovsgol.khuvsgol.gov.mn

**АЙМГИЙН ТӨРИЙН АУДИТЫН
ГАЗРЫН ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.ГАНБОЛД ТАНАА**

№ 2018.05.31 / № 1/153
Төний 2018.05.31 / № 3/153

Зөвлөмжийн харигу хүргүүлэх тухай

Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын үйл ажиллагаа, үр дүнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн дүгнэлт, зөвлөмжийн төсөлтэй танилцлаа.

Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 98-104 дүгээр тогтоолуудаар сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байсан ОНБААТҮГ-ыг “Тосон илч” ХХК, “Их-уул дулаан”, “Тэсийн илч” ХХК, “Галт дулаан” ХХК, “Түнэл илч” ХХК, “Эрдэнэт дулаан” ХХК, “Тариалан НАУТ” ХХК өөрчлөн байгуулсан.

Аудитаас өгч буй зөвлөмжинд

- Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудын удирдлага, зохион байгуулалтын талаар гаргасан шийдвэрийн үр дүнд үнэлгээ, шинжилгээ хийн бодлогоор хангаж ажиллах
- Аймгийн Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөлд үнэ тарифыг ялгавартай тогтоох талаар зөвлөж ажиллах саналыг тусгахээ.

2018 оны 5 дугаар сарын 30-ны өдрийн ИТХ-аар дээрх компаниудын санхүүгийн болон үйлдвэрлэлийн тайлан, түүнд өгсөн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дүгнэлтүүдийг хэлэлцэж холбогдох санал дүгнэлт, чиглэлийг өглөө. Тус хуралд сумдын уурын зуухны захирал, нягтлан бодогч нарыг байлцуулан нээлттэй хэлбэрээр санал шүүмж явуулж Хувьцаа эзэмшигчдээс болон Төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс гаргасан бодлого чиглэлийг хэрэгжүүлээгүй, удирдах байгууллагаас зөвшөөрөл өгөөгүй байхад дур мэдэн үйл ажиллагаа явуулсан хэд хэдэн ХХК-иудын үйл ажиллагааг цаашид анхаарах, хангалтгүй, дүнд үнэлгээ өссөн компаний удирдлагуудад гэрээнд зассан хариуцлагыг хүлээлгэхийг Төлөөлөн удирдах зөвлөл, ОНӨГ-т чиглэл болголоо.

Эрчим хүчний хуулиар эрчим хүчний үнэ тариф тогтоох эрх бүхий байгууллага нь Эрчим хүчний зохицуулах хороо, орон нутагт Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөл юм. Хэдийгээр нутгийн өөрөө удирдах байгууллагад эрчим хүчний үнэ тарифтай холбоотой шийдвэр гаргах эрх байхгүй боловч манай байгууллагаас танай зөвлөмжийн дагуу цаашид Эрчим хүчний зохицуулах

Санал-1

хоронгоос баталсан үнэ тариф тогтоох өргөмжлийн дагуу техник адийн засгийн үндэслэл бүхий үнийн саналыг тус зөвлөлд хүргүүлж орон нутгийн иргэд, компанийн ашигтай шийдвэр гаргуулахын төлөө санал санаачлагатай ажиллах болно.

ДАРГА



О. ГАНБОЛД ТАНАА

2. Компаниудын ТУЗ-ийн даргын санал

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ “ТАРИАЛАН НИЙТИЙН АХУЙ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨВ” ХХК-НИЙ ТӨЛӨӨЛӨН УДИРДАХ ЗӨВЛӨЛ	ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ
67010 Тариалан, Хөвсгөл аймаг <u>2018-05-31</u> № <u>05</u>	
тэмдэг _____ -ны № _____ -т	
Санал хүргүүлэх тухай	
<p>Сумдад дулааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг 7-н компанийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс төрийн аудитын газраас хийж буй гүйцэтгэлийн аудитын дүгнэлтэнд саналаа хүргүүлж байна.</p> <p>Төлөөлөн удирдах зөвлөлийг үр дүнтэй бодлого шийдвэр гаргаагүй гэдэг санал дээр бид эсрэг саналтай байна.</p> <p>2017 онд компаниудын бизнес төлөвлөгөөг батлахдаа 2016 оны нийт борлуулалтын орлого, зардал, хийгдсэн хөрөнгө оруулалтын ажлын гүйцэтгэл зэргийг харьцуулж үзсэн. Өмнөх жилүүдийн зардлуудыг төрөл бүрээр нь шинжилж үр ашиггүй зардлуудыг хасч баталсан.</p> <p>Гэвч ихэнх компаниуд орлого зардлаа төлөвлөж ТУЗ-ийн шийдвэрээр зарцуулж үр ашигтай ажиллах багийн чадвар эзэмшсэн боловч зарим нэг компанийн удирдлага баталсан бизнес төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллахгүй өмнө байсан зуршлаараа дур мэдэн зардлыг зарцуулдаг, гаргаад өгсөн шийдвэрийг хэрэгжүүлэхгүй байгааг ТУЗ анхаарч ажиллалаа.</p> <p>Компанийн барилга, уурын зуух, шугам сүлжээ, тоног төхөөрөмжийг сайжруулах үүднээс 3-н компанид зураг төсөл хийлгэх саналыг оруулж, зураг төсөл хийлгэх мөнгийг 2018 оны бизнес төлөвлөгөөнд тусган батлаж өгсөн. “Тариалан нийтийн ахуй үйлчилгээний төв” ХХК-нд илүү ашиглахгүй байгаа БИЗУ-100 2 тогоог “Шинэ-идэр дулаан эрдэнэт” ХХК, “Тосон илч” ХХК-нд шилжүүлж ашиглуулах, “Галт дулаан” ХХК-ийн 210 м шугам сүлжээг шинэчлэн засварлах, халуун усны засвар, “Их уул дулаан” ХХК-ийн шугам солих, халуун усны засвар, “Тосон-Илч” ХХК-ийн шугам сүлжээг өргөтгөх, халуун усны засвар, “Түнэл-Илч” ХХК-ийн шугам сүлжээг өргөтгөх, Тэсийн илч ХХК-ийн шугам сүлжээг өргөтгөх ажлуудыг 2018 оны техник зохион байгуулалтын зардлаас хийхээр батлаж өгөхөөр төлөөлөн ажиллаж байна. “Тариалан нийтийн ахуй үйлчилгээний төв” ХХК-ийн конторыг байрыг засварлах, халуун усны засвар уурын</p>	

Санал-2

зуухны таазыг засах, “Шинэ-идэр дулаан эрдэнэт” ХХК-ийн конторын байрыг солих, уурын зуухны ажилчдын амралтын ерөөний барилгыг засварлах, зэрэг асуудлуудыг шийдвэрлэн ажиллаж байна.

Анх 7 компанийг байгуулагдахад ЭХЗЗөвлөлөөс яаралтай дулаан үйлдвэрлэх, түгээх тусгай зөвшөөрлөө авахыг зөвлөж авахуулсан байгаа. Засгийн газрын 2017 оны 337-р тогтоолоор үнэ тарифыг өсгөж нэмэгдүүлэхгүй байх, төсөвт байгууллагуудын түлш, халаалтын зардлыг ер авлага үүсгэхгүй ажиллах тухай тогтоосон тул тарифыг өөрчилөх боломжгүй.

Үнэ тарифыг хуулийн дагуу ЭХЗЗөвлөл нь тухайн компанийн үйлдвэрлэлийн өртгийг тооцож баталж өгдөг. Иймд компани тус бүр ЭХЗЗөвлөлд шаардлагатай материалыг бүрдүүлэн өгч үнэ тарифаа тооцуулж, орлогоосоо хураамж төлж ажиллаж байгаа. 2018 онд ТУЗ-ийн зүгээс цаашид компанийн удирдлагын багыг чадавхижуулах сургалтыг хийлгэж үнэ тарифаа хэрхэн тооцох, бизнес төлөвлөгөөгөө боловсруулах чиглэлээр сургалт зохион байгуулна.

ТУЗ байгуулагдан 1 жилийн дотор тус компаниудын үндсэн үйл ажиллагааг нь жигдрүүлэх, санхүүгийн сахилга хариуцлагыг сайжруулах, өмч хөрөнгийн үр ашиг, бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж ажиллах зорилт тавьсан. Тус компаниудын үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны төрөл, цар хэмжээ өөр өөр байгаа, ажлын ачаалал зэргийг харгалзан үзэж цалинг нэг ижил түвшинд тогтоох боломжгүй юм.

ДАРГА  Н.ШИНЭБАЯР

Санал-3

3. Их-Уул сумын “Их-Уул дулаан” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын ирүүлсэн санал:


**ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН
ИХ-УУЛ СУМЫН ИХ-УУЛ ДУЛААН
ХХК**
67050, Их-Уул, Хөвсгөл аймаг
Утас, факс: 70385742

2017.05.29 № 02
ТӨНӨЙ _____ НЫ № _____ Т

**ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН
АУДИТЫН ГАЗАРТ**

Их-Уул Дулаан ХХК-ийн үйл ажиллагаа үр дүн, дүгнэлтэд үндэслэн 2016-2017 оны Санхүүгийн тайланд төрийн аудитаар өгөгдсөн зөвлөмжүүдийг компанийнхаа үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллах болно.

ЗАХИРАЛ  **Т.БУРМАА**
ХӨВСГӨЛ АЙМАГ

4. Шинэ-Идэр сумын Засаг даргын ирүүлсэн санал:


**ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН
ШИНЭ-ИДЭР СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА**
67240, Хөвсгөл аймаг, Шинэ-Идэр сум
Э-мэйл: shinerider@gsh.gov.mn
Вэбсайт: http://shinerider.sh.gov.mn

2017.05.29 № 1/142
ТӨНӨЙ _____ НЫ № _____ Т

**ШИНЭ ИДЭР ДУЛААН ЭРДЭНЭТ
ХХК-НИЙ ТУЗ-Д**

Орон нутгийн удирдлага, иргэдийн болон орон нутгаас ТУЗ-д ажиллаж буй гишүүдийн хувьд компаний дүрэмд өөрчлөлт оруулж дараах асуудлуудыг шийдвэрлэх саналтай байна.

- сумын төвийн болон нийтийн эзэмшлийн талбайн хог хаягдлын асуудлыг хариуцах
- жолоочийн цалин болон автомашины засвар үйлчилгээг хариуцах
- ТУЗ-ын гишүүдийн урамшууллын асуудлыг эргэн харж орон нутагт ашигтай байдлаар шийдвэрлэх.
- Гудамжны гэрлүүлгийн засвар үйлчилгээг болон төлбөрийг хариуцах
- Ахуй үйлчилгээний үйл ажиллагааг хариуцаж иргэдэд хүргэх асуудлыг дүрэмд тусгаж шийдвэрлүүлэх саналтай байна.

ДАРГА  **Т.ГОМБОСҮРЭН**
3214080

Санал-4

Санал-5

Санал-6

5. Тариалан сумын Засаг дарга болон “Тариалан НААУТ” ХХК-ийн
гүйцэтгэх захирлын санал:


**ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН
ТАРИАЛАН СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГА**
67010, Хөвсгөл аймэг, Тариалан сум
Утас: 70396000
Э-мэйл: Tolgomsolb@fda.mn, gda.mn
Байршил: НБЗ-Автомобильны замын
2018.05.29 № 1/969
ТОНАЙ _____ -ны № _____ -Т

АЙМГИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

Тариалан сумын НАУТөв ХХК-ны 2016-2017 оны үйл ажиллагаанд аудит хийж буйтай холбогдуулан доорхи санал дүгнэлтээ хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Анх компаний засаглалын зохион байгуулалтыг хийхдээ орон нутгийн саналыг үл харгалзсан, ер нь аймгийн ТУЗ-ийн үйл ажиллагаа шаардлагын хэмжээнд явагддаггүй болно.
2. Манай НАУТөв ХХК нь үр ашигтай ажиллах боломжтой бөгөөд цаашид сумдад нь заримыг буцааж өгөх саналтай байна.
3. ТУЗ-аас баталсан бизнес төлөвлөгөөний хэрэгжилтэнд тавих хяналтыг сайжруулах хэрэгтэй. Аймгийн мэдэлд очсоноос нэг ч удаа хөрөнгө оруулалт хийгдээгүй бөгөөд сум ОНХС-аас 60.0 саяар 2 тогоо шинэчилж өгсөн болно. Манай сумын уурын зуухны хувьд аудитас өгсөн санал дүгнэлт, зөвлөмжийг хүлээн зөвшөөрч байна.

ДАРГА _____ **Ц.ХӨВСГӨЛДАЛАЙ**
Documents-жоржиг тоот _____

Санал-7

Санал-8

**ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН
ТАРИАЛАН СУМЫН “ТАРИАЛАН
НИЙТИЙН АХУЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ
ТӨВ” ХХК**
67010, Хөвсгөл аймэг, Тариалан сум, Мандал бар
Утас: 70396048
2018.05.29 № 20
ТОНАЙ _____ -ны № _____ -Т

АЙМГИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

Тариалан сумын НАУТөв ХХК-ны 2016-2017 оны үйл ажиллагаанд аудит хийж буйтай холбогдуулан доорхи санал, дүгнэлтээ хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Компаны удирдлагыг ТУЗ-тай болгосноор орон нутгаас хамааралгүй болгож, эрсдэлтэй асуудлыг богино хугацаанд шийдвэрлэхэд хүндрэлтэй болсон.
2. Дулааны үнэ тарифийг ялгавартай тогтоох шаардлагатай байна. Манай сум хамгийн хол оршдог мөртлөө үнэ тариф ялгаагүй байна.
3. Компаны засаглалтай ТУЗ-ийн гишүүдийг орон нутгаас нь сонгож ажиллуулах хэрэгтэй байна.

Гүйцэтгэх Захирал _____ **Ж.Төрбат**

Санал-9

Санал-10

Санал-11

“ТЭСИЙН-ИЛЧ” ХХК-НЫ ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮН Н.ГАНЖУУР

“Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын үйл ажиллагаа, үр дүн”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн төсөлтэй танилцлаа. Дараах саналуудыг хүргүүлж байна.

1. Хөвсгөл аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 дугаар сарын 27-ны 98-104 дүгээр тогтоолуудаар суманд уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж буй “Тэсийн-Илч” ОНБААТУГ-ыг “Тэсийн-Илч” ХХК болгон өөрчилсөн. Санхүүгийн хувьд ашигтай алдагдалгүй ажилладаг болсон гэж бодож байна. Өмнө нь өөрийн сумын ОНБААТУГ-ыг түшиглэн явуулдаг байсан хөг цэвэрлэх, нохой устгал, халуун усны үйлчилгээ, сумын төвийн гэрэлтүүлэг гэх мэт ажлуудыг хийж эрх сумын ЗДТГ дангаар хийж гүйцэтгэхэд хүндрэлтэй болсон. Компаний дүрмийг Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурал баталдаг. Компаний ТУЗ бизнес төлөвлөгөө батлахдаа ажилчдынхаа ажиллах нөхцөл боломжийг хангахыг зоридог.
2. Ажилчдын цалин хөлсний тухайд манай суманд 9-р сарын дунд үеэс хүйтний эрч чангарч эрт цасан бүрхүүл тогтдог. Ажилчид хүнд хэцүү нөхцөлд ажилладаг. Өвөлдөө -40С-с дээш хүйтэрдэг. Машинистууд өвлийн турш шөнөжин, өдөржин галладаг. Ийм байдлыг нь харгалзаж миний хувьд ч ТУЗ-д санал дэвшүүлж байсан.
3. Нүүрс тээвэрлэлтийн хувьд хэдий 22 км зайтай газраас зөөдөг ч зам үнэхээр хэцүү байдаг. Намар, хавардаа Тэсийн гол хөлдөж машин техник явахад хүндрэлтэй болдог. Өвлийн улиралд цас ихээр ордог тул жолооч нар өглөөнөөс орой хүртэл цас ухаж заримдаа 24 цаг тээвэрлэх явдал ч гардаг. Өнгөрсөн өвлийн хувьд нийлүүлэгч Могойн гол нүүрсний уурхайн нүүрс асалт муутай, чанаргүй нүүрс нийлүүлж нүүрс татан асалтыг удаа дараа хийлгэж байсан.
4. Шинэ сум төслийн хүрээнд хийгдсэн цэвэрлэх байгууламжийн гэрэл цахилгааны зардал маш их гардаг, тоног төхөөрөмжүүдэд засвар хийгддэг, шинэ халуун усны бойлуурин зардал их гардаг зэрэг нь компаний зардал ихсэх шалтгаан болж байна.

Засаг даргын өснөгч

Н.Ганжуур

Санал-13

7. “Тосон-Илч” ХХК-ийн ирүүлсэн санал:

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН ТӨРИЙН АУДИТАД

Тосонцэнгэл сумын ИТХ-ын дарга ТОСОН-ИЛЧ ХХК-НЫ ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮН Б. УЛАМБАЯР БИ 2017 оноос хойш ажиллаж байгаа хугацаандаа тухайн камланийн талаарх дүгнэлтээ хүргүүлж байна.

1. ТОСОН-ИЛЧ ХХК нь 2016 оны эцсээрх санхүүгийн тайлан нь 32 сая ₮ ний алдагдалтай байсан.
2. Аймгийн удирдлагууд алдагдалтай ажиллаж байгаа өмчөө татан авч ТУЗ болгон удирдсаныг зөв шийдвэр гэж үзэж байна. Учир нь санхүү, дулааны мэргэжилтэй хүмүүс удирдаж байгаа нь давуу тал. Дээр нь давхар давхар хяналт бий болсон. Гүйцэтгэх захирлыг ТУЗ, ТУЗ-ийг Тэргүүлэгчид.
3. Суманд санхүү, дулаан мэргэжилтэй хүмүүс дутмаг, санхүүгийн тайлан уншиж ойлгох төлөөлөгчид дутмагаас болж мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг ашиг мэтээр ойлгож байсан.
4. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдлийг хуралд оруулж ирэн худаг гэх мэт үр ашиггүй зарцуулж байсан нь тухайн камлани тогтвортой үйл ажиллагаа явуулахад хөрөнгө бага зарцуулж байсан анзаарагддаг.
5. Гүйцэтгэх захирал эдийн засагч хүн болсон удирдаж байгаа нь эдийн засгийн үр өгөөж бизнес төлөвлөгөөний дагуу, байгууллага хамт олон нэгэн зорилготой болж мөн ажиллах орчин өнгө үзэмж орж байгаа зэрэг давуу талууд гарсан гэж үзэж байна.

ТОСОН-ИЛЧ ХХК-ИЙН ТУЗ-ИЙН ГИШҮҮН

Б. Уламбаяр



Санал-14



ХОЛБОГДОХ БАЙГУУЛЛАГЫН САНАЛД ӨГӨХ ТАЙЛБАР

1. АИТХ-ын дарга Л.Төмөрбаатар

Санал-1 Тайлангийн дүнд өөрчлөлт оруулав.

2. Сумдад уурын зуухны үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын ТУЗ-ийн дарга Н.Шинэбаярын санал

Санал-2: Хийхээр төлөвлөж байгаа талаар тайланд нэмж оруулсан болно.

Санал-3: Тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй байна.

3. Шинэ-Идэр сумын Засаг даргын саналын хариу:

Санал- 4-5: Тайланд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй байна.

Санал-6: Саналыг харгалзаж аудитын зөвлөмжид өөрчлөлт оруулав.

4. Тариалан сумын Засаг дарга болон “Тариалан НААҮТ” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын саналын хариу:

Санал-7-12: Тайлангийн дүнд өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй байна.

5. “Тэсийн-Илч” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын саналын хариу:

Санал-13: Тайлангийн 2.1-д өөрчлөлт оруулав.

6. “Тосон-Илч” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын саналын хариу:

Тайлангийн дүнд өөрчлөлт оруулах талаар санал ирүүлээгүй байна.

7. Түнэл сумын “Түнэл-Илч” ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлын саналын хариу:

Санал-14: Тайлангийн хүснэгт-8-д тусгагдсан 2016 оны нүүрсний зарцуулалтын хэмжээ, тайланд дүнд өөрчлөлт орууллаа.

Хавсралтууд

Хавсралт-1

Орлогын дэлгэрэнгүй тайлан

/төгрөгөөр/

№	Үзүүлэлт	Их-Уул дулаан ХХК		Тариалан НАҮТ ХХК		Тосон илч ХХК		Тэсийн илч ХХК	
		2016 он	2017 он	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он
1	Борлуулалтын орлого	324,090,356.27	349,414,406.05	468,538,878.51	519,892,764.55	251,507,748.84	266062948.2	246,681,756.00	267,899,901.25
2	Борлуулсан бүтээгд- өртөг	253,021,675.80	324,415,360.67	466,024,927.72	450,361,679.08	230868440.8	205978171.6	261,976,045.03	262218251.8
3	Нийт ашиг	71,068,680.47	24,999,045.38	2,513,950.79	69,531,085.47	20,639,308.03	60,084,776.58	(15,294,289.03)	5,681,649.47
4	Түрээсийн орлого	1,540,000.00	1,239,545.45					1,310,000.00	
5	хүүний орлого							127,110.00	1,637,319.91
6	бусад орлого		163,790.00						
7	Ерөнхий удирдлагын зардал	70,121,248.51	18,705,356.26			53,571,987.26	48,163,377.34		7,085,620.00
8	санхүүгийн зардал	95,050.00	90,800.00	97800				1460136	87000
9	борлуулалт маркетингийн зардал				27,253,493.62				
10	бусад зардал							480000	
11	ҮХ хассаны гарз						24,658,346.00	116,365,144.99	
12	татвар төлөхийн өмнөх ашиг/г	2,392,381.96	7,606,224.57	2,416,150.79	42,277,591.85	(32,932,679.23)	(12,736,946.76)	(132,162,460.02)	146,349.38
13	Орлогын албан татвар	239,238.20	760,622.46	241635.07	4227759				14634.93
14	татварын дараах ашиг/ алдагдал/								
15	Тайлант үеийн ашиг/ алдагдал	2,153,143.76	6,845,602.11	2,174,515.72	38,049,832.85	(32,932,679.23)	(12,736,946.76)	(132,162,460.02)	131,714.45
16									
17	Орлогын нийт дүн	2,153,143.76	6,845,602.11	2,174,515.72	38,049,832.85	(32,932,679.23)	(12,736,946.76)	(132,162,460.02)	131,714.45
А	Нэгтгэсэн байдлаар харуулбал:								
1	Борлуулалтын орлого	325,630,356.27	350,817,741.50	468,538,878.51	519,892,764.55	251,507,748.84	266,062,948.18	248,118,866.00	269,537,221.16
2	нийт зардал	323,237,974.31	343,211,516.93	466,122,727.72	477,615,172.70	284,440,428.07	278,799,894.94	380,281,326.02	269,390,871.78
3	ашиг, алдагдал	2,392,381.96	7,606,224.57	2,416,150.79	42,277,591.85	(32,932,679.23)	(12,736,946.76)	(132,162,460.02)	146,349.38
4	Орлогын албан татвар	239238.2	760622.46	241635.07	4227759	0	0	0	14634.93
Б	Нийт зардалд тооцогдсон ҮХ-ийн элэгдлийн зардал, ҮХ данснаас хассан гарз								
1	ҮХ элэгдэл	42,868,900.00	42,159,000	37,736,300.00	44,435,300.00	20,873,200.00	19,866,200.00	27,790,600.0	17,186,000.0
2	ҮХ хассаны гарз						24,658,346.00	116,365,144.99	
3	Нийт	42,868,900.00	42,159,000.00	37,736,300.00	44,435,300.00	20,873,200.00	44,524,546.00	144,155,744.99	17,186,000.00
	нөлөөг тооцвол: татвар төлөх өмнөх ашиг	45,261,281.96	49,765,224.57	40,152,450.79	86,712,891.85	(12,059,479.23)	31,787,599.24	11,993,284.97	17,332,349.38
	Нийт зардал	280,369,074.31	301,052,516.93	428,386,427.72	433,179,872.70	263,567,228.07	234,275,348.94	236,125,581.03	252,204,871.78

Хавсралт-1 үргэлжлэл

№	Үзүүлэлт	Галтдулаан ХХК		Эрдэнэтдулаан ХХК		Түнэл илч ХХК		Нийт	
		2016 он	2017 он	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он
1	Борлуулалтын орлого	414,393,963.11	416,558,591.41	240134892.1	260,046,795.27	172,430,315.64	190,549,635.00	2,117,777,910.44	2,270,425,041.71
2	Борлуулсан бүтээгд- өртөг	357,141,986.58	355,607,650.07	255399907.6	242,476,957.73	49,647,818.18	72,366,900.83	1,874,080,801.67	1,913,424,971.76
3	Нийт ашиг	57,251,976.53	60,950,941.34	(15,265,015.48)	17,569,837.54	122,782,497.46	118,182,734.17	243,697,108.77	357,000,069.95
4	Түрээсийн орлого	522000	640,636.36		42,709.38	176000	304000	3,548,000.00	2,226,891.19
5	хүүний орлого							127,110.00	1,637,319.91
6	бусад орлого	10,685,000.00	29,378,788.00					10,685,000.00	29,542,578.00
7	Ерөнхий удирдлагын зардал	1,876,071.92	34,084,172.00		16,214,676.00	129,555,246.85		255,124,554.54	124,253,201.60
8	санхүүгийн зардал	103550	109800					1,756,536.00	287,600.00
9	борлуулалт маркетингийн зардал						102,330,196.74	-	129,583,690.36
10	бусад зардал	1,013,640.96	1,818,881.00					1,493,640.96	1,818,881.00
11	ҮХ хассаны гарз	118,636.69	5,184,689.00		59,129,675.55	1,260,000.00		117,743,781.68	88,972,710.55
12	татвар төлөхийн өмнөх ашиг/а	65,347,076.96	49,772,823.70	(15,265,015.48)	(57,731,804.63)	(7,856,749.39)	16,156,537.43	(118,061,294.41)	45,490,775.54
13	Орлогын албан татвар	6,534,707.70	4,977,282.37				1,615,653.74	7,015,580.97	11,595,952.50
14	татварын дараах ашиг/ алдагдал/							-	-
15	Тайлант үеийн ашиг/ алдагдал	58,812,369.26	44,795,541.33	(15,265,015.48)	(57,731,804.63)	(7,856,749.39)	14,540,883.69	(125,076,875.38)	33,894,823.04
16								-	-
17	Орлогын нийт дүн	58,812,369.26	44,795,541.33	(15,265,015.48)	(57,731,804.63)	(7,856,749.39)	14,540,883.69	(125,076,875.38)	33,894,823.04
А	Нэгтгэсэн байдлаар харуулбал								
1	Борлуулалтын орлого	425,600,963.11	446,578,015.77	240,134,892.07	260,089,504.65	172,606,315.64	190,853,635.00	2,132,138,020.44	2,303,831,830.81
2	нийт зардал	360,253,886.15	396,805,192.07	255,399,907.55	317,821,309.28	180,463,065.03	174,697,097.57	2,250,199,314.85	2,258,341,055.27
3	ашиг, алдагдал	65,347,076.96	49,772,823.70	(15,265,015.48)	(57,731,804.63)	(7,856,749.39)	16,156,537.43	(125,076,875.38)	33,894,823.04
4	Орлогын албан татвар	6,534,707.70	4,977,282.37	0	0	0	1615653.74	7,015,580.97	11,595,952.50
Б	Нийт зардалд тооцогдсон ҮХ-ийн элэгдлийн зардал, ҮХ данснаас хассан гарз								
1	ҮХ элэгдэл	56,708,795.0	56,393,530	42,898,307.7	49,322,196.5	19,740,900	20,527,343	248,617,002.65	249,889,569.53
2	ҮХ хассаны гарз	118,636.69	5,184,689.00		59,129,675.55			116,483,781.68	88,972,710.55
3	Нийт	56,827,431.69	61,578,219.00	42,898,307.65	108,451,872.08	19,740,900.00	20,527,343.00	365,100,784.33	338,862,280.08
	нөлөөг тооцвол: татвар төлөх өмнөх ашиг	122,174,508.65	111,351,042.70	27,633,292.17	50,720,067.45	11,884,150.61	36,683,880.43	247,039,489.92	384,353,055.62
	Нийт зардал	303,426,454.46	335,226,973.07	212,501,599.90	209,369,437.20	160,722,165.03	154,169,754.57	1,885,098,530.52	1,919,478,775.19

№	Үзүүлэлт	Тариалан		Галтдулаан ХХК		Түнэл-Илч ХХК		Эрдэнэ Дулаан ХХК		Нийт	
		2016	2017	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он	2016 он	2017 он
1	Цалингийн зардал	162,521.1	154,805.1	132,397.8	137,324.0	67,195.4	59,921.7	96,491.2	99,131.0	775,114.1	782,216.1
2	Тээврийн хөлс	82,937.4	89,848.9	14,223.6	25,778.4	15,306.0	12,760.0	15,729.4		184,402.0	181,769.2
3	Ашиглаж байгаа зуухны марк	Квр-1, Квр-0.8		7-100,ВИЗУ-100	НР-18-54,MDZ	АНДИ-1,8	Вр-0,8 БЗИУ-10	ВИЗУ-100-2ш			
4	нүүрс	72,697.7	76,620.7	46,030.8	52,803.3	37,925.0	36,997.0	25,335.0	24,235.2	340,491.3	342,342.6
5	тоо хэмжээ/нүүрс/	1,920.0	2,010.1	1,394.8	1,600.1	610.0	638.0	768.0	734.4	8,834.0	9,314.7
6	Халаах талбайн хэмжээ	46,154.0	46,467.0	31,517.4	48,246.0	16,215.1	18,327.7	24,632.9	26,850.7	200,870.4	230,307.0
7	гэрэл	36,652.8	34,042.2	31,875.1	34,679.5		13,799.3	21,837.0	26,130.8	155,705.0	181,266.1
8	Элэгдлийн зардал	37,736.3	44,435.3	56,708.8	56,393.5	19,740.9	20,527.3	42,898.3	49,322.2	248,617.0	249,889.5
9	Хөдөлмөр хамгааллын зардал	3,670.4	2,498.6	9,972.9	2,045.8	1,500.0	3,460.9	4,628.8	4,739.0	40,274.5	28,296.9
10	Үр дүнгийн урамшууллын зардал	636.7	1,500.0	-	1012158,		-			10,388.4	
11	ТУЗ зардал		8,345.7	-	8,139,200.0		8,812,100.0		7,410,200.0	-	24,396,732.7
12	Үйл ажиллагааны зардал	69,270.4	65,519.2	358,157.7	401,782.5	180,463.0	174,584.1	3,104,023.0	158,752,737.7	3,801,317.2	159,434,389.2
13	Борлуулалтын орлого	468,748.8	519,892.7	414,915.9	446,578.0	172,606.3	190,853.6	240,134.9	260,089.5	2,120,121.9	2,302,428.3
	ББӨ	337840.4	331224.2	252731.7	291,815.9	133081.2	114857.8	153557.7	156600.8	1,457,970.30	1517734.6
	Элэгдлийн зардал	35,804.90	40,703.70	56708.7	56,708.2	19740.8	2527.3	42,898.3	49,322.2	244793.2	224896.9
	Удирдлагын зардал болон бусад	92477.4	105687.3	48717.1				58943.9	52768.6	401333	326328.4
	нийт зардал	466,122.70	477,615.20	358157.5				255399.9	258691.6	1,951,274.50	1,603,050.70
	ББӨ дундаж	208,281.47	216819.2	208,281.47	216819.2	208,281.47	216819.2	208,281.47	216819.2	1,457,970.30	1,517,734.60
	Зөрүү	(129,558.93)	(114,404.97)	(44,450.23)	(74,996.67)	75,200.27	101,961.43	54,723.77	60,218.43	0.00	0.00
										-	-
	Нийт зардал	428,386.40	433,179.80	303,426.45	335,226.90	160,722.20	154,169.70	212,501.60	209,369.40	1,885,098.55	1,919,478.40
	Нийт зардалд цалингийн зардлыг	37.94	35.74	43.63	40.96	41.81	38.87	45.41	47.35	291.57	290.41
	Нийт ББӨ	373,645.30	371,927.90	309,440.40	348,524.10	152,822.00	117,385.10	196,456.00	205,923.00	1,702,763.50	1,742,631.50
	Халаах талбайн хэмжээ	46,154.0	46,467.0	31,517.4	48,246.0	16,215.1	18,327.7	24,632.9	26,850.7	200,870.4	230,307.0
	Нэгж талбайн өртөг	8.10	8.00	9.82	7.22	9.42	6.40	7.98	7.67	60.2	52.5

Компаниудын халаалт, худаг, халуун усны нэгжийн үнэ тариф

/төгрөгөөр/

№	ХХК нэр	харилцагч	Сард			Жилд		
			Халаах талбай	нэгж үнэ	Нийт орлого	Халаах талбай	нэгж үнэ	Нийт орлого
1	Тэсийн илч ХХК	Төсөвт байгууллага	24112.1	1430	34480303	192896.8	1430	275842424
		ААнэгж	3226.05	825	2661491.25	25808.4	825	21291930
		айл өрх	890.8	308	274366.4	7126.4	308	2194931.2
		Нийт			37,416,160.65			299,329,285.20
2	Түнэл илч ХХК	Төсөвт байгууллага	17773.3	1430	25415819	142186.4	1430	203326552
		ААнэгж	554.4	825	457380	4435.2	825	3659040
		айл өрх	0		0	0		0
		Нийт			25,873,199.00	-		206,985,592.00
3	Их-Уул дулаан ХХК	Төсөвт байгууллага	29228	1430	41796040	233824	1300	303971200
		ААнэгж	4959	825	4091175	39672	825	32729400
		айл өрх	1820.5	450	819225	14564	450	6553800
		Нийт	36007.5		46,706,440.0	288,060.0		343,254,400.0
4	Тосон илч ХХК	Төсөвт байгууллага	23507	1430	33615010	188056	1430	247821600
		ААнэгж	2345	770	1805650	18760	770	14445200
		айл өрх	284.5	308	87626	2276	308	701008
		Нийт			35508286	0		262,967,808.00
5	Дулаан Эрдэнэт ХХК	Төсөвт байгууллага	22605.2	1430	32325436	180841.6	1430	258603488
		ААнэгж	3040.9	825	2508742.5	24327.2	825	20069940
		айл өрх	1058.6	275	291115	8468.8	275	2328920
		Нийт			35125293.5	0		281002348
6	Галт дулаан ХХК	Төсөвт байгууллага	46160.9	1430	66010087	369287.2	1430	528080696
		ААнэгж	1381.01	825	1139333.25	11048.08	825	9114666
		айл өрх	524.1	308	161422.8	4192.8	308	1291382.4
		Нийт			67310843.05	0		538486744.4
7	тариалан НАУТ ХХК	Төсөвт байгууллага	38667.1	1430	55293953	309336.8	1430	442351624
		ААнэгж	6865.9	825	5664367.5	54927.2	825	45314940
		айл өрх	934.1	275	256877.5	7472.8	275	2055020
		Нийт			61215198	0		489721584
		Үзүүлэлт	Тэсийн илч ХХК	Тариалан НАУТ ХХК	Түнэл илч ХХК	Их уул дулаан ХХК	Тосон илч ХХК	Дулаан Эрдэнэт ХХК
Худгын орлого								
		Үзүүлэлт:	Үнэ					
		Ундны 1 л усны үнэ	1	0.5	2	1	2	3
		түрээслүүлдэг эсэх	сарын 10.0 мянган төгрөгөөр	0	0	0		
Халуун усны орлого								
		Үзүүлэлт						
		Том хүн	1500	1000	1500	0	1500	2000
		Хүүхэд	800	500	1000	0	500-1000	1000
		Түрээслүүлдэг эсэх	сарын 15.0 мянган төгрөгөөр				0	0

Хавсралт-4

Бизнес төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/төгрөгөөр/

ҮЗҮҮлэлт	Их-Уул дулаан ОНӨААТҮГ 2016 он			Их-уул дулаан ХХК-2017 он			Их-Уул дулаан ХХК- 2018 он	Тэсийн илч ХХК 2016 он		
	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	төлөв	гүйц	зөрүү
Халаалтын орлого	327,826	360,990	33,165	329,478	329,074	(404)	339639.28	258,243.60	258494	250.10
Цэвэр ус	4,294	4,956	662	5,996	10,684	4,688	7070.1			-
Хог тээвэр	-	-	-	4,200	655	(3,545)	3500	6265.0	4273.2	(1,991.80)
Халуун усны орлого	-	-	-	-	-	-	0			-
Бохир ус	3,041	3,622	581	3,292	6,665	3,372	3682.5			-
Бусад	1,782	1,540	(242)	1,188	1,240	52	1080.0	1712.0		(1,712.00)
НИЙТ ОРЛОГО	336,943.0	371,108.0	34,165.1	344,155.1	350,817.7	4,161.8	354971.9	266220.6	262767	(3,453.70)
Цалин	98,677	104,284	5,606	105,000	107,472	2,472	107472.2	120567.5	114920	(5,647.80)
НДШ	12,394	12,514	120	13,206	13,733	527	12896.7	14468.1	14847.9	379.80
Нүүрс	72,909	73,899	990	75,758	74,793	(965)	71940	39930	37427.2	(2,502.80)
Түлээ	-	-	-	-	-	-	0			-
Тээврийн хөлс	43,016	34,276	(8,740)	43,817	37,093	(6,725)	0	9900	9899.7	(0.30)
Гэрэл цахилгаан	22,680	22,118	(562)	20,619	20,451	(168)	21964.9	20500	25504.5	5,004.50
Нормын сүү	-	-	-	-	1,500	1,500	0			-
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	10,070	9,279	(791)	5,051	3,229	(1,822)	8938.5	6200	6199.7	(0.30)
Бичиг хэргийн зардал	393	211	(183)	394	325	(68)	423.1	542	430.3	(111.70)
Сэлбэгийн зардал	3,255	3,491	236	3,124	3,119	(5)	9128.4	3800	9886.2	6,086.20
Урсгал засварын зардал	755	755	-	5,500	5,500	-	0	5000	7147.0	2,147.00
Цэвэрлэгээний зардал	1,288	3,463	2,175	1,402	1,402	-	2981	300	300.0	-
Шатахууны зардал	10,750	10,750	-	11,998	11,841	(158)	41947.1	5300	5300.0	-
Тоног төхөөрөмж авах	-	-	-	-	-	-	0			-
Шуудан холбоо	704	651	(53)	480	464	(16)	671.88	840	840.0	-
Төлбөр хураамж	26,321	24,520	(1,801)	8,376	7,712	(664)	8669	2915	2143.3	(771.70)
Албан томилолт	426	512	86	300	289	(11)	600	700	1005.8	305.80
Нийгмийн арга хэмжээ	1,620	1,686	66	1,820	1,420	(400)	1820	9550	9444.3	(105.70)
ТУЗ зардал	-	-	-	9,729	7,901	(1,828)	9729.2			-
Элэгдлийн зардал	-	-	-	42,869	42,159	(710)	42771.1		27790.6	27,790.60
Зураг төсөв	-	-	-	-	-	-	0			-
Нохой устгах зардал	-	-	-	-	-	-	0			-
Болзошгүй зардал	-	-	-	-	-	-	2000			-
бусад	500	-	(500)	-	-	-	0	7389	5478	(1,911.00)
эрсдлийн сан	3,500	3,500	-	-	-	-	0			-
зээл, зуулийн хүү	50,813	45,339	(5,474)	3,258	2,809	(449)	0			-
Тэмцээн уралдаан,шагнал							0			-
НИЙТ ЗАРДАЛ	360,072.19	351,245.91	(8,826.28)	352,701	343,212	(9,489.0)	343,953.10	247901.6	278564	30,662.60
Ашиг	-23129.22	19862.1	42991.35519	(8,546)	7605.8	13,650.83	11,018.76	18319	-15797	34116.3

Хавсралт-4 үргэлжлэл

ҮЗҮҮлэлт	Тэсийн илч ХХК-2017 он			Тэсийн илч ХХК-2018 он			Тосон-Илч ОНӨААТҮГ 2016 он			Тосон-Илч ХХК-2017 он			Тосон илч ХХК-2018 он			ТАРИалан НАҮТ ХХК ОНӨААТҮГ 2016 он			ТариаланНАҮТХХК 2017 он			Тариалан ХХК-2018 он			
	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв		
Халаалтын орлого	270441.0	267899.9	-2541.1	267035.6	247497.6	247497.6	0	251076.1	257009.3	5933.2	261590.88	462506	453301.6	-9204.4	445202	435771.2	-9430.8	546537.9							
Цэвэр ус			0.0	6312.5	0.0	0.0	0	0	0	0.0	8400	7200	8127.7	927.7	7071.2	9310	2238.8	9014							
Хог тээвэр			0.0		0.0	0.0	0	6800	254.546	-6545.5	6895.509	1490	3042.9	1552.9	4500	3928.9	-571.1	4129.6							
Халуун усны орлого	120		-120.0		3606.4	3606.4	0	7200	8471.818	1271.8	9600	4900	4066.6	-833.4	7980	5021	-2959	5190							
Бохир ус		1637.3	1637.3	16877.4	0.0	0.0	0	0	0	0.0	0			0		1033	1033	2321.1							
Бусад			0.0	720	403.8	403.8	0	0	327.272	327.3	360		210	210		64828.6	64828.6	4609							
Нийт орлого	270561.0	269537.2	-1023.8	290945.5	251507.7	251507.7	0	265076.1	266062.9	986.8	286846.4	476096	468748.8	-7347.2	464753.2	519892.7	55139.5	571801.6							
Цалин	115000.0	119845.9	4845.9	130,199.8	97305.3	97305.3	0	109898.4	109898.4	0.0	119528.2	146220.0	145948.2	-271.8	137498.9	137498.9	0	144,753.90							
НДШ	16317.0	16285	-32.0	16,660.2	11676.6	11676.6	0	14380.4	14380.4	0.0	15557.8	17066.4	16572.9	-493.5	17306.2	17306.2	0	18,104.70							
Нүүрс	33000.0	44251.4	11251.4	39,600.0	39168.0	39168.0	0	35420.0	34263.2	-1156.8	34380.0	72864.0	72697.6	-166.4	67620	73858.7	6238.7	76,620.70							
Түлээ			0.0		0.0	0.0	0	2980.0	2980.0	0.0	0.0			0	1920	3016.2	1096.2	6,525.00							
Тээврийн хөлс	8360.0	8360.0	0.0	10,032.0	27127.7	27127.7	0	2509.2	2358.5	-150.7	23920.0	77295.0	82937.4	5642.4	78025	89848.9	11823.9	88,884.00							
Гэрэл цахилгаан	23087	25412	2325.0	31,087.0	19728.4	19728.4	0	26642.7	25131.8	-1510.9	25549.4	38150.0	36652.8	-1497.2	34359	34042.2	-316.8	46,566.90							
Нормын сүү			0.0		1095.0	1095.0	0	1095.0	837.4	-257.6	1209.6	864.0	864	0	864	864	0	864.00							
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	6160	6160	0.0	7,499.5	3929.1	3929.1	0	5226.6	3826.5	-1400.1	3615.5	5540.0	2776.4	-2763.6	998.8	1630.6	631.8	5,498.80							
Бичиг хэргийн зардал	400.0	437	37.0	400.0	131.9	131.9	0	482.2	482.2	0.0	512.0	305.0	449.8	144.8	365	535.2	170.2	615.50							
Сэлбэгийн зардал	2300	2300	0.0	2,300.0	11070.6	11070.6	0	9405.2	7993.1	-1412.1	9434.9	13500.0	6470	-7030	8467.5	8467.5	0	9,592.50							
Урсгал засварын зардал	2700	2700	0.0	3,898.0	12844.6	12844.6	0	3364.3	3165.4	-198.9	0.0	11162.6	9905.8	-1256.8	3005.5	9182.8	6177.3	21,107.50							
Цэвэрлэгээний зардал	350.0	350	0.0	350.0	2536.4	2536.4	0	500.0	500.0	0.0	3092.6	8800.0	8801.4	1.4	1553.4	1543.1	-10.3	1,528.10							
Шатахууны зардал	3880.0	3880	0.0	3,880.0	9945.7	9945.7	0	3730.0	3730.0	0.0	5704.5	30260.0	28267.1	-1992.9	16000	16000	0	16,000.00							
Тоног төхөөрөмж авах			0.0		3945.4	3945.4	0	9979.0	9679.0	-300.0	0.0			0			0	3,000.00							
Шуудан холбоо	840.0	840	0.0	840.0	621.0	621.0	0	409.2	409.2	0.0	480.0	422.0	422	0	429	407	-22	444.00							
Төлбөр хураамж	2517.9	3175.5	657.6	2,689.8	276.5	276.5	0	546.6	546.6	0.0	2546.9	2346.0	2722.7	376.7	4522.5	4554.2	31.7	4,422.70							
Албан томилолт	700	753	53.0	800.0	760.0	760.0	0	838.0	838.0	0.0	500.0	210.0	200	-10	300	360	60	300.00							
Нийгмийн арга хэмжээ	3420	3420	0.0	4,060.0	4942.2	4942.2	0	1260.0	1260.0	0.0	1260.0	2700.0	2700	0	2700	2876.6	176.6	2,874.70							
ТУЗ зардал	10269	9314	-955.0	10,269.0	0.0	0.0	0	9679.2	9679.2	0.0	9679.2			0	9979.2	8345.7	-1633.5	9,979.20							
Элэгдлийн зардал	17187	16917.1	-269.9	16,428.2	20873.2	20873.2	0	19757.2	19757.2	0.0	18563.5	39000.0	37736	-1264	37600	44435.3	6835.3	55,381.30							
Зураг төсөв			0.0		0.0	0.0	0	0.0	0.0	0.0	0.0			0			0	5,000.00							
Нохой устгах зардал			0.0		0.0	0.0	0	540.0	540.0	0.0	800.0			0			0	2,100.00							
Болзошгүй зардал			0.0		0.0	0.0	0	0.0	0.0	0.0	0.0	8470.0	8470	0		21341.9	21341.9	5,836.50							
бусад	4990.0	4990	0.0	7,452.0	16462.8	16462.8	0	1245.9	1245.8	-0.1	0.0		1430.8	1430.8	1500	1500	0								
эрсдлийн сан			0.0		0.0	0.0	0	0.0	0.0	0.0	2000.0			0			0								
зээл, зуулийн хүү			0.0		0.0	0.0	0	1800.0	639.6	-1160.4	2000.0			0			0								
Тэмцээн уралдаан, шагнал			0.0		0.0	0.0	0	0.0	0.0	0.0	0.0			0			0								
Нийт зардал	251477.9	269390.9	17,913.0	288,445.50	284440.4	284440.4	0	261689.1	254141.5	-7547.6	280334.0	475175.0	466,024.90	(9,150.10)	425,014.00	477,615.00	52601	526,000.00							
Ашиг	19083.1	146.3	-18936.8	2500	-32932.679	-32932.679	0	3387.0	11921.4	8534.4	6512.4	921.0	2723.9	1802.9	39739.2	42277.7	2538.5	45801.6							

Хавсралт-4 үргэлжлэл

ҮЗҮҮлэлт	Эрдэнэт дулаан ХХК-2016 он			Дулаан Эрдэнэт ХХК-2017 он			Дулаан- Эрдэнэт ХХК- 2018 он	Түнэл-Илч ОНӨААТҮГ 2016 он			Түнэл-Илч ХХК-2017 он			Түнэл-Илч ХХК-2018 он
	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү		төлөв	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	
Халаалтын орлого	249,697.5	238,518.5	(11,179.0)	253,303	253,089	(214)	255126.8	168,637	172,430	3,794	189,921	190,554	633	190,344
Цэвэр ус	1,230.4	1,616.4	386.0	1,240	1,621	381	797.6	-	-	-	-	-	-	-
Хог тээвэр	300.0	-	(300.0)	1,360	1,246	(114)	1360	-	-	-	-	-	-	-
Халуун усны орлого	-	-	-	2,000	-	(2,000)	0	-	-	-	-	-	-	-
Бохир ус	-	-	-	-	-	-	0	420	176	(244)	300	300	-	300
Бусад	-	-	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
НИЙТ орлого	251,227.9	240,134.9	(11,093.0)	261,903.00	260,089.50	-1813.5	257284.4	169,057	172,606	3,550	190,221	190,854	633	190,644
Цалин	98,672.6	96,491.3	(2,181.3)	99,136.00	99,131.00	-5	99704	67,195	67,195	-	59,557	59,922	365	59,877
НДШ	12,827.4	13,118.5	291.1	13,886.00	13,511.00	-375	15034	8,064	8,253	189	7,147	7,191	44	7,963
Нүүрс	27,225.0	31,538.5	4,313.5	23,100.00	24,235.20	1135.2	28800	25,087	25,087	-	22,806	22,968	162	30,240
Түлээ	-	-	-	-	-	0	0	16,500	16,500	-	16,500	16,500	-	-
Тээврийн хөлс	30,725.0	15,729.4	(14,995.6)	13,636.00	13,726.00	90	21720	12,923	15,306	2,383	10,453	12,760	2,307	14,280
Гэрэл цахилгаан	25,000.0	21,837.0	(3,163.0)	22,674.00	26,130.80	3456.8	22674	17,550	13,648	(3,902)	18,914	13,799	(5,114)	15,015
Нормын сүү	0	0	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	5500	4628.9	(871.10)	5,275.00	4,739.00	-536	4564.8	1,500	1,500	-	3,461	3,461	-	5,245
Бичиг хэргийн зардал	800	702	(98.00)	400.00	386.20	-13.8	500	460	460	-	510	510	-	510
Сэлбэгийн зардал	0	0	-	-	-	0	0	2,170	2,170	-	6,706	3,056	(3,649)	4,099
Урсгал засварын зардал	6000	5047	(953.00)	5,000.00	3,735.20	-1264.8	1000	-	-	-	-	-	-	-
Цэвэрлэгээний зардал	0	0	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Шатахууны зардал	3000	12108.6	9,108.60	6,364.00	7,304.20	940.2	2672	6,461	5,650	(811)	2,936	2,936	-	2,936
Тоног төхөөрөмж авах	0	0	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Шуудан холбоо	0	0	-	-	-	0	0	688	688	-	420	358	(62)	420
Төлбөр хураамж	2150	1318.4	(831.60)	3,160.00	3,508.60	348.6	3060	5,000	2,250	(2,750)	4,164	1,378	(2,786)	2,500
Албан томилолт	800	770	(30.00)	400.00	400.00	0	400	504	504	-	300	406	106	500
Нийгмийн арга хэмжээ	1300	1900	600.00	2,850.00	2,164.30	-685.7	1000	300	300	-	-	-	-	-
ТУЗ зардал	800	0	(800.00)	9,979.00	8,974.90	-1004.1	9979	-	-	-	9,629	8,812	(817)	9,629
Элэгдлийн зардал	0	42898.3	42,898.30	43,000.00	49,322.20	6322.2	43100	-	19,741	19,741	9,580	20,527	10,947	20,527
Зураг төсөв	0	0	-	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Нохой устгах зардал	2000	0	(2,000.00)	4,000.00	860.00	-3140	500	-	-	-	-	-	-	-
Болзошгүй зардал	0	0	-	-	-	0.00	0	-	-	-	-	-	-	-
бусад	15000	0	(15,000.00)			0					1,700	-	(1,700)	1,500
эрсдлийн сан	0	150	150.00	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
зээл, зуулийн хүү	0	2045	2,045.00	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Тэмцээн уралдаан, шагнал	1500	13	(1,487.00)	750.00	563.00	-187	0	-	-	-	-	-	-	-
НИЙТ зардал	233,300.00	250,295.90	16,995.90	253,610.00	258,691.60	5081.6	254,707.80	164,402	179,252		174,781	174,584		
Ашиг	17,927.90	(10,161.01)	(28,088.91)	8,293.00	1,397.90	(6,895.10)		4,655	(6,646)	3,550	15,440	16,270		

Хавсралт-4 үргэлжлэл

ҮЗҮҮлэлт	"Галтдулаан" ОНӨААТҮГ 2016 он			"Галтдулаан" ХХК-2017 он			"Галтдулаан" ХХК-2018 он	Нийт дүн- 2016 он			Нийт дүн-2017 он		
	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	төлөв	гүйц	зөрүү	төлөв	гүйц	зөрүү
Халаалтын орлого	281527.46	296454.69	14927.22	317202.71	384941.97	67739.27	489533.40	1,995,934.17	2,027,686.78	31,752.61	2,056,624.15	2,118,339.52	61,715.37
Цэвэр ус	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12,724.78	14,700.09	1,975.31	14,307.59	21,614.86	7,307.27
Хог тээвэр	11760.00	3741.08	-8018.92	11400.00	18094.29	6694.29	12181.82	19,815.00	11,057.18	(8,757.82)	28,260.00	24,177.88	(4,082.12)
Халуун усны орлого	1406.00	287.55	-1118.46	5000.00	1104.00	-3896.00	0.00	9,912.36	7,960.51	(1,951.86)	22,300.00	14,596.82	(7,703.18)
Бохир ус	11047.50	3274.64	-7772.86	11110.00	4434.09	-6675.91	8509.09	14,508.57	7,072.27	(7,436.30)	14,702.40	14,069.19	(633.21)
Бусад	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,897.80	2,153.80	(1,744.00)	1,188.00	66,395.42	65,207.42
НИЙТ ОРЛОГО	314148.96	414915.96	100767.00	351492.71	446578.02	95085.31	513460.68	2,065,200.68	2,181,788.65	116,587.97	2,148,162.14	2,303,831.74	153,168.81
Цалин	123563.63	132397.86	8834.23	138336.21	138336.21	0.00	158258.00	752,201.91	758,541.36	6,339.45	764,426.15	772,104.22	7,678.08
НДШ	16140.92	16965.43	824.52	18155.55	17599.85	555.70	20085.36	92,637.21	93,948.10	1,310.89	100,398.35	100,006.38	719.43
Нүүрс	36040.40	46628.80	10588.40	41580.00	53273.30	-11693.30	63360.00	313,223.00	326,445.20	13,222.20	299,283.50	327,642.80	4,972.70
Түлээ	550.00	556.00	6.00	352.80	470.00	-117.20	500.00	17,050.00	17,056.00	6.00	21,752.80	22,966.20	979.00
Тээврийн хөлс	16128.00	14223.63	-1904.37	18849.60	25778.40	-6928.80	29184.00	217,115.09	199,499.64	(17,615.45)	175,649.82	189,924.56	417.13
Гэрэл цахилгаан	27982.83	31875.08	3892.25	41569.46	34679.51	6889.96	38931.55	171,591.63	171,363.89	(227.74)	187,864.18	179,646.60	5,562.34
Нормын сүү	0.00	0.00	0.00	1120.00	1120.00	0.00	1769.60	1,958.96	1,958.96	-	3,078.96	4,321.36	1,242.40
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	4897.10	9972.94	5075.84	1274.21	925.82	348.40	9204.40	37,636.19	38,285.71	649.52	27,446.56	23,971.58	(2,778.18)
Бичиг хэргийн зардал	748.00	807.30	59.30	508.00	462.31	45.69	550.00	3,380.02	3,191.90	(188.12)	3,058.91	3,138.23	170.70
Сэлбэгийн зардал	2980.00	8745.92	5765.92	10909.00	13331.20	-2422.20	14218.00	36,775.46	41,833.35	5,057.89	40,911.20	38,266.64	(7,488.97)
Урсгал засварын зардал	2000.00	1840.77	-159.23	3016.00	2757.60	258.40	2288.00	37,762.02	37,539.99	(222.03)	22,585.85	27,041.00	4,971.96
Цэвэрлэгээний зардал	485.40	504.47	19.07	1069.20	502.11	567.09	966.00	13,409.92	15,605.33	2,195.41	4,874.60	4,297.21	556.79
Шатахууны зардал	15168.86	10621.14	-4547.72	7882.51	15045.21	-7162.71	14102.29	80,885.79	82,642.77	1,756.98	52,790.48	60,735.86	(6,380.03)
Тоног төхөөрөмж авах	2000.00	0.00	-2000.00	250.00	250.00	0.00	20490.00	5,945.36	3,945.36	(2,000.00)	10,228.99	9,928.99	(300.00)
Шуудан холбоо	763.86	652.17	-111.70	343.86	342.45	1.41	408.00	4,038.91	3,873.99	(164.92)	2,922.10	2,820.27	(99.01)
Төлбөр хураамж	5407.50	12068.99	6661.49	6935.50	7798.87	-863.37	7821.35	44,416.00	45,300.07	884.07	30,222.35	28,674.28	(3,274.80)
Албан томилолт	486.00	238.59	-247.41	675.00	579.29	95.71	420.00	3,886.00	3,990.59	104.59	3,513.00	3,625.39	303.81
Нийгмийн арга хэмжээ	4940.00	8581.88	3641.88	6070.00	7891.53	-1821.53	8360.00	25,352.16	29,554.62	4,202.46	18,120.00	19,032.43	(2,730.63)
ТУЗ зардал	0.00	0.00	0.00	9979.20	8139.20	1840.00	10000.00	800.00	-	(800.00)	69,244.00	61,166.47	(4,397.53)
Элэгдлийн зардал	53812.30	56708.80	2896.50	53812.30	56393.53	-2581.23	57600.00	113,685.48	205,747.77	92,062.30	223,805.51	249,511.72	20,543.75
Зураг төсөв	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	17000.00	-	-	-	-	-	-
Нохой устгах зардал	0.00	0.00		0.00	0.00		0.00	2,000.00	-	(2,000.00)	4,540.00	1,400.00	(3,140.00)
Болзошгүй зардал	0.00	0.00		0.00	0.00		0.00	8,470.00	8,470.00	-	-	21,341.90	21,341.90
бусад	0.00	0.00	0.00			0.00	3000.00	39,351.81	23,371.61	(15,980.20)	9,435.89	7,735.80	(1,700.09)
эрсдлийн сан	0.00	0.00		0.00	0.00		0.00	3,500.00	3,650.00	150.00	-	-	-
зээл, зуулийн хүү	0.00	0.00	0.00	0.00	400.00	-400.00	1800.00	50,813.00	47,384.00	(3,429.00)	5,058.00	3,848.59	(2,009.41)
Тэмцээн уралдаан,шагнал	0.00	0.00		0.00	0.00		0.00	1,500.00	13.00	(1,487.00)	750.00	563.00	(187.00)
Нийт зардал	314094.80	353389.76	39294.97	362688.39	386076.38	23387.99	-362688.39	2,079,385.92	2,163,213.20	68,977.09	2,081,961.17	2,163,711.47	81,750.30
Ашиг	54.17	61526.20	61472.03	-11195.68	60501.64	71697.32	876149.07	(14,185.23)	18,575.45	47,610.88	66,200.97	140,120.27	71,418.51

Хавсралт-5

Нэг сарын үндсэн цалингийн судалгаа

/төгрөгөөр/

№	Албан тушаал	Их-Уул дулаан ХХК	Тэсийн илч ХХК	Тосон- Илч ХХК	Тариалан НАҮТ" ХХК	"Галтдул аан" ХХК	Түнэл- Илч ХХК	Эрдэнэт дулаан ХХК	Нийт	Дундаж	зөрүү	
											бага	их
1	Захирал	674,244	765,968	680,000	556,393	674,244	693,884	673,038	4,161,378	693,563	(19,319)	72,405
2	Нябо	535,286	585,251	550,369	615,857	556,393	633,221	605,689	4,082,066	583,152	(47,866)	50,069
3	Нярав	469,105	437,825	427,360	398,340	416,521	447,091	459,594	3,055,836	436,548	(38,208)	32,557
4	инженер	505,699	558,559	520,000	650,000	504,699	458,780	605,689	3,803,426	543,347	(84,567)	62,342
5	галч	393,359	405,200	420,000	368,280	391,094	416,046	419,582	2,813,561	401,937	(33,657)	17,645
6	селесрь	427,035	422,599	440,000	375,101	404,991	431,190	459,594	2,960,510	422,930	(47,829)	36,664